

Lesník

Obsah

- 3** Anketa
- 4** Vedenie podniku rokovalo so zástupcami Zväzu spracovateľov dreva
- ~ Prosperujúci štátny podnik je aj v záujme podnikateľov a živnostníkov
- 5** Nový Lesnícky náučný chodník Dolná hora
- 6** Historické dôvody kontroverzie ochrany prírody a lesníctva
- 8** Zahraničná študijná cesta do Maďarska
- 10** Odkaz pre budúce generácie...
- 11** Šesťročné úsilie prináša ovocie
- ~ Unikátna symbióza technického diela človeka s prírodným výtvorom
- 12** Smrek alebo buk?
- 13** Naše národné parky – zelené mosty Evropy
- ~ Lesy ČR majú nové smluvní partnery
- 14** Zajímavé stromy Brna približuje audioprůvodce
- ~ K ukončení funkce GŘ LČR
- 15** Význam lesníctví pro rozvoj venkova
- 17** Horárov vianočný darček
- ~ Znova nás prekvapil...
- ~ Ing. Štefan Langoš, 115. výročie narodenia lesníckeho historika
- 18** Lovy bez zbraní
- 20** Kniha - Nebíčko v papuľke
- ~ Proč mám ráda les - Anna Polívková
- 21** PRO SILVA a obnova PSL
- 22** Modranské oskoruše pritiahli pozornosť európskej odbornej verejnosti.
- 23** Z redakčnej pošty
- 24** Zasmejte sa
- ~ Uveríte?
- 25** Rekreačná chata Sviniarka Naše zariadenia
- ~ Vianočný pstruh s mandľami Receptár
- 26** Ahoj deti!
- 27** Pracovné jubileá
- ~ Životné jubileá
- ~ Kalendár akcií
- 28** LESY SR darovali stromčeky deťom z detských domovov

8

11

18

20

Lesník

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
december 2012

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktori:
Ing. Milan Longauer
Ing. Rudolf Bruchánik
Jiří Junek

Stáli prispievatelia:
Mgr. Tatiana Figurová
Ing. Viliam Stockmann

Foto na titulnej strane:
Jiří Junek

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

O rozpadajúcich sa smrečinách sa toho už tolko popísalo, že k samotnému problému už asi nie je viac čo dodať. Lesnícky pohľad na vec je viac menej jasný, ide iba o tempo, ktorým bude podiel smreka v drevinovej skladbe Slovenska postupne klesať. Zamyslel sa však niekto, aký bude mať postupné znižovanie výsadby a v budúcnosti aj ťažby smreka dopad ekonomiku krajiny a najmä na drevospracujúci priemysel? Drevo je výnimočný materiál a napriek všetkému vedecko-technickému pokroku si dovoľím tvrdiť, že nie je v celej svojej škále použitia a v potrebných množstvách na Slovensku nahraditeľné. Vieme si zrejme predstaviť postupné znižovania podielu smreka v nábytkárstve, no bukové hranoly či lepené nosníky na strechách domov nie sú reálne.

Možno by stálo za úvahu nájsť rozumný kompromis medzi potrebami prírody a ľudí. Dnes kritizujeme pod vplyvom prírodných katastrof typu víchrice Tatrách či lykožrútovej kalamity prácu lesníkov z minulého storočia, ktorí vypočuli požiadavky spoločnosti a sadili v Česku aj na Slovensku smrekové monokultúry. Bolo by dobré, keby nasledujúce generácie nemuseli kritizovať lesníkov zo začiatku tohto storočia za ciele a často nekompromisné zmeny smrekových porastov na zmiešané, ale bo listnaté aj tam, kde to nie je úplne nevyhnutné.

Miroslav Lešák

Anketa

V posledných rokoch sa presadila myšlienka premeny smrekových monokultúr na odolnejšie zmiešané porasty, čím sa však do budúcnosti výrazne zníži podiel a aj samotná ťažba smrekového dreva.

Dokáže sa drevospracujúci priemysel s týmito zmenami vyrovnáť?

Vladimír Čaboun

Národné lesnícke centrum

Otázka, či sa dokáže drevospracujúci priemysel vyrovnáť so zníženou ťažbou smrekového dreva patrí drevárom. Z hľadiska ekologickej stability lesa, ktorá je základným predpokladom pre dlhodobé plnenie funkcií lesov a z hľadiska očakávaných zmien je zmena drevinového zloženia nevyhnutná. Umelo zvyšovaný podiel ihličnanov na Slovensku (zo 4,9 % na 26,7 %) sa prejavil veľmi negatívne na náraste náhodných ťažieb a veľkoplošnom rozpade takýchto lesných porastov. Človek uprednostnil produktivitu pred stabilitou a v konečnom dôsledku prišiel o celú produkciu. Ale produkčná funkcia je iba jedna z mnohých funkcií lesa.

Antonín Juříček

generálny riaditeľ

Bučina DDD

Naše spoločnosť sa zaoberá výrobou drevozárskych desek (DTD), preto naše vyjadrenie sa bude vzťahovať k tomuto produktu.

Výroba DTD sa dá ze 100% provozovať z jehličnatého, ale i z listnatého dreva. Již nyní my máme podíl listnatého dřeva v DTD cca 20%.

Proto při zvýšení podílu listnatého dřeva nepředpokládáme žádné závažné problémy při výrobě DTD. Tím spíše, že případná strukturální změna podílu jehličnaté/listnaté dřeva bude pozvolná v průběhu desítek let.

Miroslav Lešák

obchodný riaditeľ

LESY SR, š.p.

Ak to mám povedať zjednodušene, tak pestovanie lesa by sa malo riadiť prírodnými danosťami krajiny, resp. stanovištnými podmienkami toho ktorého územia tak, aby bol zabezpečený trvalo udržateľný rozvoj lesného hospodárstva pre produkciu aj drevnej hmoty za predpokladu nepoškodzovania prírodného prostredia. Každý extrém sa skôr či neskôr vypomstí.

Už v minulosti boli vybudované drevárske fabriky, neskôr podniky na kombinátne spracovanie drevnej suroviny, ktorá sa na danom území nachádzala a prirodzene gravitovala do sídla spracovateľského podniku. Netreba preto vymýšľať už raz vymyslené. Drevársky priemysel na Slovensku by mal byť preto postavený na takých zdrojoch drevnej hmoty, ktoré sú k dispozícii reálne v súčasnosti a po zohľadnení všetkých ochranných aktivít aj v budúcnosti. Ak je tu naďalej trvalá požiadavka na drevinu a sortimenty, ktoré v takej miere k dispozícii nie sú, ešte stále je tu možnosť importu. Máme predsa otvorenú ekonomiku EU!

Igor Patráš

prezident Zväzu spracovateľov dreva

Odbornú polemiku o odolnosti zmiešaných porastov ponechám odborníkom. Beriem to ako fakt, ktorý počúvame dlhé roky. Faktom však tiež ostáva, že

európsky trh s drevárskymi výrobkami preferuje ihličnaté drevisy s dominanciou smreka. Z listnatých drevín je dlhodobou v trende dub. Niekoľko rokov iniciujem z pozície prezidenta Zväzu spracovateľov dreva SR aktivity vedúce ku uplatneniu prebytkového pilierskeho bukoveho dreva. Žiaľ, bez úspechu na škodu všetkých zainteresovaných. Treba spojiť sily a pod gesciou MPRV SR tento problém riešiť. Trh to sám nevyrieši, problém je v celej strednej Európe.

Na konkrétnu otázku – konkrétna odpoveď: smrek je a aj bude najžiadanejšou drevinou. Predurčujú ho k tomu nenahraditeľné fyzikálno-mechanické, konštrukčné a estetické vlastnosti, ktoré z neho urobili favorita v stavebníctve.

Jaroslav Šulek

predseda Slovenskej lesníckej komory

Áno, je fakt, že sa zastúpenie smreka v lesných porastoch na Slovensku znižuje a všetko nasvedčuje tomu, že z dlhodobého hľadiska bude takýto vývoj ďalej pokračovať. Je zároveň ale potrebné podotknúť, že s nedostatkom smrekového dreva, najmä niektorých sortimentov, sa stretávame už teraz. Preto tak drevársky priemysel, ako i celá spoločnosť, nemá inú možnosť ako sa postupne s touto skutočnosťou začať vyrovnávať. Samozrejme, mali by sme dávať priestor rozumným riešeniam, ktoré aspoň čiastočne pomôžu ovplyvniť tento proces...

Vedenie podniku rokovalo so zástupcami Zväzu spracovateľov dreva

Generálny riaditeľ Ctibor Határ a obchodný riaditeľ Miroslav Lelák informovali v utorok 27. novembra zástupcov Zväzu spracovateľov dreva o pláne ťažby a dodávok na rok 2013. Podnik počíta s ďalším poklesom ťažby ihličnatého dreva o približne 200.000 m³, čo bude mať vplyv aj na dodávky spracovateľom. Problémom sú dlhodobé zmluvy, ktoré pokrývajú približne dve tretiny zdrojov. Zvyšná tretina sa rozdelí medzi centrálnych zákazníkov a menšia časť na elektronické aukcie dreva a pre potreby regionálnych zákazníkov z úrovne odštepých závodov.

Z pohľadu Zväzu je situácia veľmi vážna a hrozí odstavenie niektorých prevádzok. Vedenie podniku ozrejmi spracovateľom možnosti podniku pri vypovedaní kritizovaných dlhodobých zmlúv podpísaných bývalým generálnym riaditeľom Alojzom Riškom. Zmluvy sú reálne nevypovedateľné, čo potvrdili aj právne analýzy. Zástupcovia zväzu navrhovali elimináciu dopadu zmlúv spôsobom, ktorý by bol podľa právnikov na hranici zákona a znamenal by súdny spor prípadne by vyvolal konanie protimonopolného úradu.

Vedenie LESOV SR považuje tieto zmluvy uzatvorené na desaťročné obdobie a na neúmerne vysoké množstvá za neštandardné. Ich vypovedanie by však z hľadiska výšky pokuty niekoľko desiatok miliónov eur bolo pre podnik likvidačné. Zvýšenie ceny ihličnatej guľatiny na takú úroveň, aby ju nebolo ekonomické vyvážať, by však bolo pravdepodobne likvidačné pre viaceré drevospracujúce firmy.

-vr-

Prosperujúci štátny podnik je aj v záujme podnikateľov a živnostníkov v lesnom hospodárstve

Prosperita LESOV SR je nevyhnutnou podmienkou pre obojstranne prijateľnú dohodu medzi štátnym podnikom a firmami poskytujúcimi služby v lesnom hospodárstve. Tak by sa asi mohli zhr-

núť výsledky stretnutia vedenia podniku so zástupcami Združenia podnikateľov a živnostníkov v lesnom hospodárstve (ZPŽLH), ktoré sa uskutočnilo v utorok 20. novembra v Banskej Bystrici.

Hlavnými témami stretnutia boli problémy vzniknuté uplatňovaním zákona o verejnom obstarávaní a kalkulačné ceny lesníckych prác, z ktorých vychádzajú

jú dodávatelia pri svojich ponukách vo verejnom obstarávaní.

Čo sa týka verejného obstarávania vedenie podniku skonštatovalo, že LESY SR sa musia riadiť platnou legislatívou, ktorá momentálne neumožňuje vypustiť lesnícke činnosti spod Zákona o verejnom obstarávaní. Obe organizácie sa dohodli na spoločnom postupe pri pripomienkovaní novely, prípadne návrhu nového Zákona o verejnom obstarávaní tak, aby lesnícke činnosti boli spod účinnosti tohto zákona vypustené, alebo boli zaradené do neprioritných činností.

Zástupcovia Združenia sa s vedením podniku nezhodli v otázke správneho výpočtu cien lesníckych prác. LESY SR odmietli tvrdenie, že podnik ponúkanými cenami porušuje zákon. Napriek tomu je snaha o dohodu s pracovníkmi v lesnom hospodárstve, pretože obe strany sú na sebe existenčne závislé. Na ďalšie zvýšenie ponúkaných cien za výkony pri ťažbe a pestovných činnostiach okrem tohoročných troch percent však musí byť vytvorené finančné krytie. Podnik v budúcom roku vzhľadom na klesajúcu ťažbu dreva a zvýšený podiel listnatej hmoty očaká-

va výrazný pokles tržieb a vzhľadom na fixné náklady aj zisku. Táto situácia v súčasnosti neumožňuje zvyšovať platby za práce. Z pohľadu Združenia má však podnik rezervy, ktoré mu významne zni-

žujú hospodársky výsledok. Jednou z nich je podľa ZPŽLH cena listnatej vlákny. ZPŽLH tiež poukázalo, že štátny podnik by nemal odvádzať päť miliónov eur do štátneho rozpočtu a tieto finančné prostriedky by sa v prvom rade mali opätovne vrátiť do lesa.

-vr-

Pocta jarabine brekyňovej – nový Lesnícky náučný chodník Dolná hora

List jarabiny brekyňovej (*Sorbus torminalis*)

nými svahmi Súľovských vrchov dolinami Žliabková, Prostredná a Mrchová v dĺžke cca 3 km. Trasa chodníka je nenáročná - s miernym stúpaním na začiatku a klesaním na konci. Na pohodlne absolvovanie trasy potrebujete asi 1,5 hodiny a môžete ísť v oboch smeroch. Chodník ponúka príjemnú prechádzku alebo rekreačný beh prevažne listnatými porastmi takmer počas celého roka. Je určený pre ľudí všetkých vekových kategórií, rodiny s deťmi, kúpeľných hostí, seniorov, mládež, aj pre turistov. Je tam umiestnených 8 náučných panelov. Na jednom paneli sa píše, že v tých miestach bol na Veľkonočnú nedeľu v roku 1999 požiar. Úplné uhasenie požiaru trvalo týždeň, odumretý les na ploche o výmere 2,33 ha bol vyrúbaný. Vzniknutá holina sa zalesnila drevinami buk, javor, smrek, borovica, smrekovec a postupne sa pridala aj prirodzená obnova. Chodník vedie spodnou hranicou Génovej základne jarabiny brekyňovej, o čom si môžu návštevníci prečítať na inom náučnom paneli.

Génová základňa jarabiny brekyňovej (*Sorbus torminalis*) vznikla Rozhodnutím Obvodného lesného úradu v Žiline dňa 5.6.2007 ako jedna z prvých na území Slovenskej republiky. Nachádza sa na území Strážovskej vrchoviny v Súľovských vrchoch v nadmorskej výške od 420 do 740 m. Génovú základňu tvoria lesné porasty o celkovej výmere 48,78 ha na Lesnom hospodárskom celku Rajecké Teplice. Všetky porasty sú súčasne zaradené do projektu PRO SILVA (významná európska lesnícka organizácia, ktorá zdôvodňuje, obhajuje a rozširuje myšlienky prírode blízkeho obhospodarovania lesa). V roku 2008 bolo vybraných 25 rodičovských vý-

berových stromov. Poslaním génovej základne je prirodzenou obnovou zachovať jej genofond. V tejto lokalite rastú pekné stromy jarabiny brekyňovej a má tu zvýšený prirodzený výskyt (0,53%). V roku 2009 sa zobralo 500 vrúbľov z rodičovských výberových stromov pre semenný sad.

Jarabina brekyňová je teplomilná drevina a vyskytuje sa od morského pobrežia až do nadmorskej výšky 800 m. Má malú konkurenčnú schopnosť, vždy rastie len ako vtrúsená drevina, patrí medzi vzácnejšie druhy, ktoré vyžadujú ďalšiu pozornosť. Chráneným druhom je napríklad v Poľsku.

V minulosti bývala v našich porastoch viac zastúpená. Na Slovensku bola dlho považovaná za menej hodnotnú drevinu. Dnes sa tento názor mení, lebo jej drevo je na niektoré použitia nezastupiteľné. Toto pevné a tvrdé drevo je veľmi cenené u rezbárov, vyrezávajú sa z neho napríklad fajky a detské hračky. Hodí sa na kolárske a stolárske výrobky. Je vhodným druhom do krajinných výsadb, najmä do biocentier a biokoridorov, ochranných pásiem, lemov a pod. Občas sa tiež objavuje v mestských výsadbách, najčastejšie ako solitér. Je dobrým zdrojom vtáčej potravy a včelej pastvy. Z mladých konárov sa získava žlté a červené farbivo. Má dobrú kořevnú výmladnosť. V minulosti sa jarabina používala v liečiteľstve. Druhový názov *torminalis* pochádza z latinského *tormina*, čo znamená brušný krč – koliku. Jej plody sa jedli pri črevných ochoreniach. Plody obsahujú veľa trieslovín pôsobia sťahujúco a protizápalovo. Obsahujú dostatok vitamínu C, zložky vitamínu B, minerálne látky a flavonidy.

Lesnícky náučný chodník Dolná hora je ďalšou lokalitou, ktorá šíri lesnícke myšlienky medzi verejnosťou. Jasne a zrozumiteľne oboznamuje s faktom že v lese nič nevyjde nazmar, všetko má svoje miesto, význam a trvanie, že les je prirodzený kolobeh a aj človek patrí do tohto kolobehu.

Ivan Hanula,
LDM Zvolen

V Rajeckých Tepliciach sa dňa 20.11.2012 konala malá slávnosť, v kruhu zamestnancov OZ Žilina sa otváral nový Lesnícky náučný chodník. Otvorenie symbolicky ukončilo hlavné rekonštrukčné práce na chodníku. Chodník návštevníka prevedie reáliami poukazujúcimi na nezastupiteľnú úlohu lesa v životnom prostredí, kultúrными, historickými a prírodnými klenotmi tohto kraja. Oboznámi nás so vzácnou génovou základňou jarabiny brekyňovej ako aj s namáhavou, ale krásnou prácou v lese.

Územie, cez ktoré lesnícky náučný chodník Dolná hora prechádza je výborne situované. Prechádza cez bývalé kúpeľné lesy a nadväzuje na ďalší regionálny náučný chodník. Začiatok je na autobusovej zastávke „Kúpalisko“ a koniec je na dohľad od vlakovej stanice Rajecké Teplice.

Chodník vedie okrajom kúpeľného mesta nad riekou Rajčiankou v horskom teréne nad Výravou. Prechádza východ-

Historické dôvody kontroverzie ochrany prírody a lesníctva

Konzument slovenských médií, ale osobitne časopisu Lesník a Les Letokruhy musí nadobudnúť dojem, že na malom Slovensku sú kardinálnym problémom lesnícko – ochrannárske vzťahy. Ešte šťastie, že slovenská štátna ochrana prírody (ako jediná v Európskej únii!) nemá svoj odborný časopis a teda nie je schopná mediálne ventilovať tento problém.

Občianska verejnosť je z tohto nechtutného sporu prirodzene zmätená a prevažne tomu nerozumie. Niet sa tomu čo čudovať, pretože aj odborníci z oboch strán v tomto spore neraz ťahajú za kratší koniec keď sú navyše profesionálne povinní stať na strane svojho zamestnávateľa.

Nemám v úmysle v tomto krátkom príspevku analyzovať jednotlivé spory, ktoré prebehli medzi súperiacimi stranami, nemám v úmysle rozoberať kauzy Tichej a Kôprovej doliny, kauzu kôrovca, kauzy chemických postrekov či výstavby ciest v Nízkych Tatrách a ďalších známych afér a afériek. Za daného legislatívneho stavu by to bolo zbytočné.

Ale mám v úmysle analyzovať dôvody tejto takmer 20 ročnej nezdravej situácie, ktorá postavila proti sebe profesionálnych príbuzných - lesníkov a ochránárov. Chcem poukázať na to, že oni sú len obeťami vývoja situácie a zlej zákonnej normotvorby.

Úvodom si zalistujme v histórii: zaužívaným klíšé býva konštatovanie s ktorým treba len súhlasiť: prvými ochránarmi a jej zakladateľmi boli lesníci. Na tom už nikto nič nezmení. A skutočne – vráťme sa k prvému zákonu SNR o štátnej ochrane prírody č.1/1955 Zb. SNR a jeho profesio-

nálnym interpretom, ktorými boli zvučné lesnícke mená v ochrane prírody: Ing. Milan Hirš, Ing. Milan Pacanovský, Ing. Štefan Mihálik, Ing. Vladimír Václav, Ing. Jozef Benko, Ing. Ľubomír Huňa, Ing. Michal Kozák, Ing. Albín Smatana, Ing. Ján Topercer st., Ing. Ján Bohuš, Ing. Július Burkovský, Ing. Ján Lamač, Ing. Vlastimil Pelikán, Ing. Ján Terray, a mnohí ďalší. Môže niekto tvrdiť, že títo vedúci pracovníci slovenskej štátnej ochrany prírody sa niekedy dostali do rozporu so štátnymi lesmi? Treba povedať, že v tomto pionierskom období s malými výnimkami všetci vedúci pracovníci ochrany prírody boli lesníci. Logicky aj preto spolupráca so štátnymi lesmi bola bezproblémová.

Ak by som chcel dnes vymenovať lesnícke osobnosti v štátnej ochrane prírody, mám problém. Možno ich nepoznám, možno nepublikujú, možno sa odborne neangažujú. Takže aj tu sa rysuje nejaký dôvod danej súčasnej situácie.

Kedy nastal zlom? Ako aj v iných našich odvetviach po politickom prevrate v roku 1989, aj v ochrane prírody sa vyrojilo mnoho „revolucionárov“, ktorí sa radikálne pustili do reorganizovania všetkého, bez ohľadu či bolo niečo dobré, alebo zlé. Najväčším negatívom v slovenskej ochrane prírody tohto obdobia bolo cieľavedomé rozbitie dobre prosperujúceho Ústredia štátnej ochrany prírody v Liptovskom Mikuláši v roku 1991. Spomínaní revolucionári, ktorí prevažne vo svojej profesionálnej praxi nepracovali u ochrany prírody, ani u lesov, vytvorili umelú, vopred na zánik odsúdenú megalomanskú aglomeráciu ochránárov, prírodovedcov, územných plánovačov, vodárov, ozvučiarov, inými slovami komplexom životného prostredia pod príznačným názvom Slovenská agentúra životného prostredia v Banskej Bystrici. Samozrejme, že takáto organizácia nemohla mať dlhého trvania, s problémami vydržala len 7 rokov a následne vznikla nová organizácia – Štátna ochrana prírody SR v Banskej Bystrici. Lenže tých 7 rokov stačilo k tomu, aby sa úplne rozbil systém dobre fungujúcej ochrany prírody na Slovensku a zlikvidovali sa vedúci pracovníci, lesníci. Postupne na ich miesta začali prichádzať absolventi Prírodovedeckej fakulty, ktorí mohli byť akokoľvek odborne na úrovni – ale nemohli mať prehľad o hospodárskej úprave lesov, o lesných hospodárskych plánoch o ich základných a záverečných protokoloch, o ochrane lesa vrátane problematiky kôrovca, o systéme lesnej dopravnej siete a jej nutnej výstavby, o systéme lesnej ťažby a ďalších mnohých aspektoch lesného hospodárstva. Treba si uvedomiť, že z celkovej výmery chránených území Slovenska sa cca 80 % nachádza na lesnom pôdnom fonde. Z toho logicky vychádza, že aj pracovná problematika správ sa bude z tých 80 % dotýkať lesníckej problematiky,

lesného hospodárstva, lesníckej botaniky, lesníckej zoológie a pod. Ako sa chce správa chránenej krajinskej oblasti, alebo národného parku vysporiadať s touto lesníckou problematikou, ak nemá na správe skúseného, kvalifikovaného lesníka? Môžeme potvrdiť, že v tom období také správy existovali. Aj dnes je bežným javom, že hovorcami ochrany prírody v rýdzo lesníckej problematike sú nelesníci.

Teda prvý dôvod – prvý kamienok do našej mozaiky je otázka personálna.

Môžeme ísť k ďalšiemu dôvodu, tiež marginálnemu – ktorým je legislatíva:

Už som spomenul prvý zákon SNR o štátnej ochrane prírody č.1/1955Zb.SNR, ktorý platil od roku 1955 až do roku 1994, kedy ho nahradil druhý zákon o štátnej ochrane prírody.

Isteže, tento prvý zákon bol stručný a formulovaný viac menej v tézach, mal veľa nedostatkov, ale súčasne z neho nevyplývali žiadne protirečenia voči lesnému zákonu. Po 40 rokoch platnosti prvého zákona o ochrane prírody a z toho cca 30 rokov bezvýsledných snáh o jeho novelizáciu, prichádza v poradí druhý zákon – zákon NR SR č.287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny - s nadobudnutím účinnosti od 1.1.1995. Nemám tu priestor nato, aby som rozobral všetky nedostatky, ktoré so sebou tento zákon priniesol. Jeden však spomenúť musím, pretože bol spúšťačím mechanizmom dnešných problémov:

Citovaný zákon spustil dlhoročné reakcie Ministerstva pôdohospodárstva SR - prvou bolo rozhodnutie ministra pôdohospodárstva SR č.3610/187/1994-100 z 22.12.1994 s účinnosťou od 1.1.1995 - zriadenie novej organizácie lesného hospodárstva Štátne lesy TANAP. Týmto

zákonom začali súčasné peripetie zbytočnej dvojkolajnosti v národnom parku. Ak sme doteraz mali vzorovú správu TANAPu, ktorá bezchybne fungovala 47 rokov vecne, odborne i ekonomicky, vrátili sme sa zase na počiatok.

Je márne opakovať, že len tá správa národného parku, ale aj iného veľkoplošného chráneného územia môže efektívne fungovať, ktorá má naplnený význam slova „správa“ t.j. že spravuje lesný pôdny fond a súčasne plní povinnosti zo zákona o ochrane prírody. Aby tu nevznikol dojem, že som predpojatý, jednou vetou aj doplním, že je bezpredmetné, či by túto fúziu riadilo Ministerstvo pôdohospodárstva, alebo Ministerstvo životného prostredia. Dôležitý by bol výsledok. Bez spojenia správy lesného hospodárstva s ochranou prírody nám nikdy nebudú naše veľkoplošné chránené územia bezkonfliktne fungovať. Som presvedčený, že raz k tomu príde, lebo k tomu prísť musí, ale škoda tých dlhých rokov bezvýsledných konfliktov.

Problém zlej, nedomyšlenej legislatívy sa však netýka len ochrany prírody – rovnako sa týka aj lesného zákona. Predstavme si naplnenie prechádzajúceho odstavca – pri fúzii lesného hospodárstva a ochrany prírody by sa nutne museli ak nie od gruntu meniť, tak aspoň radikálne novelizovať jestvujúce zákonné normy – ideálna príležitosť pre krok vpred. Treba si spomenúť, že v nedávnej minulosti sme tu už mali takmer na spadnutie spomínanú fúziu – nekonala sa vraj pre nedostatok „politickej vôle“. Škoda. (Nemýľme si to s chorým návrhom na fúziu rezortu životného prostredia s rezortom pôdohospodárstva).

Skutočnosť, že druhý zákon o ochrane prírody nebol dobrý dokumentuje aj skutočnosť, že už o 7 rokov bol prijatý ďalší, zbrusu nový zákon o štátnej ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. Očakávaná, že bude viac symbiotickejší s lesným zákonom však nevyšli, zato ale bolo postupne prijatých niekoľko zmien a doplnkových úprav k nemu. Vývoj chaoticky pokračoval v znení zákona č. 525/2003 Z. z., zákona č. 205/2004 Z. z., zákona č. 364/2004 Z. z., zákona č. 587/2004 Z. z., zákona č. 15/2005 Z. z., zákona č. 479/2005 Z. z. a zákona č. 24/2006 Z. z. a mnohých ďalších doplnkov – pre legislatívca úplné orgie, pre bežného občana legislatívna džungľa.

Skutočnosť, že prvý zákon bol v platnosti 40 rokov, druhý 7 rokov a tretí sa neustále mení, tiež napovedá niečo o úrovni našej legislatívy. Teda aj toto pričítajme k analyzovaným problémom, ktoré sú príčinou dnešného nedobrého stavu.

Ďalší dôvod: Treba jasne odlišovať aktivity tretieho sektora, mimovládnych ochranných organizácií od štátnej ochrany prírody. Na jednej strane je veľmi pozitívne, že tieto mimovládne organizácie máme – pretože plnia funkciu akejsi ochrannárskej polície v teréne. Na strane druhej sa často uchylujú k extrémnym aktivitám, ktoré nie vždy majú podporu verejnosti, či dokonca štátnej ochrany prírody. Je veľmi dôležité, aby aj lesníci jasne diferencovali či konflikt vzniká na úrovni štátnej, alebo mimovládnej ochrany prírody. Pretože ich ciele nie sú rovnaké, každá z nich má aj inú legislatívnu podporu, čo je tolerované mimovládke, nemusí byť v súlade s činnosťou a pôsobením štátnej ochrany prírody.

Netreba zabudnúť na ďalší kardinálny dôvod súčasného konfliktného stavu: - na vzniknutú majetkovú ujmu. Víťazný február dokázal – obrazne povedané – za jednu noc obrať občanov o majetky – v tom čase hospodárske lesy. Počas 40 rokov sa značná časť bývalých hospodárskych lesov zmenila na chránené územia. Pri reštitúciách občan dostáva lesy späť – ale už v inej kategórii. Má nárok na majetkovú ujmu. To čo sme občanovi vzali obratom, mu neúspešne vraciame už 20 rokov, tento problém stále vyriešený nemáme. Rezort životného prostredia finančné prostriedky na celoplošnú majetkovú ujmu samozrejme mať nemôže, iná forma kompenzácie (výmeny pozemkov, odkúpenie pozemkov a pod.) tiež nie je celoplošne priechodná a tak sa problémy navahujú ako snehová guľa. Aj v tomto prípade by možno pomohla generálna revízia opodstatnenia niektorých chránených území. Sme si vedomí toho, že od vzniku niektorých chránených území prešlo niekoľko desaťročí a pri ich nedostatočnej ochrane a prítomnosti všadeprítomných antropických vplyvov už stratili dôvod svojej ochrany. Takých území na Slovensku nie je málo. Bolo by efektívnejšie chrániť menšiu výmeru chránených území prísnejšími ochrannými podmienkami než súčasnú výmeru slabou a nedôslednou ochranou.

Súčasnú, možno povedať už antagonizujúcu rozpor medzi lesníkmi a ochranou prírody sú dané v prvom rade zlou a ako je vyššie uvedené chaotickou legislatívou. Ale nielen legislatívou. Ako môže fungovať rezort, ktorý za 4 roky vymení 6 ministrov? A keby len ministrov, s ministrami prichádza a odchádza celá perepúť vedúcich pracovníkov. A kto sú títo vedúci pracovníci? Prírodovedci, lesníci? Kdeže, prevažne stavbári, strojár, chemici a dokonca svojho času bolo Ministerstvo životného prostredia štedro dotované dôstojníkmi slovenskej armády z redukovaného Ministerstva obrany.

Myslím si, že z tohto marazmu nás čaká ťažká cesta, pretože sa netýka len lesníctva a len ochrany prírody ale celej ťažko skúšanej slovenskej spoločnosti.

Tolko skúšaný slovenský kôrovec je len čerešničkou na torte a lakmusový papierik diania v slovenskej krajine.

Domnievam sa, že som v tomto stručnom náčrte rozoberanej problematiky v kocke načrtnol dôvody, ale súčasne aj predstavil môj – hoci subjektívny názor – ktorým by sa uvedená konfrontácia dala riešiť a tento prirodzene nikomu nevnučujem. Viem, že nie je jednoduchý, že treba k nemu najprv politickú vôľu, potom zmenu myslenia v oboch rezortoch, prekopanie legislatívy, ale súčasne si treba uvedomiť, že čím neskôr sa k týmto opatreniam pristúpi, tým bude realizácia bolestivejšia a horšia pre všetkých.

Rozhodne si však myslím, že je potrebné zastaviť akékoľvek vzájomné slovné resp. písomné, mediálne útoky na oboch stranách. A zásadne ich neriešiť v pochybných krátkych spravodajských televíznych šotoch. Tým len mátieme národ. Treba nájsť politickú vôľu na riešenie týchto dislokačných a kompetenčných problémov na vládnej úrovni. Prijaté vládne rozhodnutie o integrovanom modeli ochrany prírody s lesným hospodárstvom v dvoch alternatívach:

- o celoplošnom rezortnom zlúčení lesného hospodárstva s ochranou prírody a krajiny, ako komplexné ideálne riešenie,
- alebo o zlúčení lesného hospodárstva s ochranou prírody počnúc 3 stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny, ako čiastkové riešenie. To by znamenalo vyriešenie problémov v národných parkoch a prírodných rezerváciách.

Prirodzene, že alternatív riešenia je viac, ale úmyselne som naznačil tú, ktorá by problém riešila bezozbytku, hoci by bola radikálna. Ostatné čiastkové riešenia, ktoré sme už mali možnosť počuť resp. o nich čítať sú vždy len čiastkové, ktoré problém riešia len tak ako sa nazývajú – t.j. čiastkovo a teda neefektívne.

Záverom podotýkam, že takúto zložitú tému nie je možné komplexne prehodnotiť na priestore, ktorý vymedzuje časopis.

Viliam Stockmann

Autor je bývalý pracovník
Ministerstva životného prostredia.

Zahraničná študijná cesta do Maďarska na tému „Maďarské lesníctvo a lesnícka stavovská organizácia“ vykonaná v dňoch 15. – 16. XI. 2012

Oblasťná lesnícka komora v Košiciach zorganizovala v dňoch 15. – 16. novembra 2012 zahraničnú študijnú cestu do Maďarska. Cieľom bolo spoznať maďarské lesníctvo a ich stavovskú organizáciu.

Štátne lesníctvo má v Maďarsku 19 tzv. uzavretých akciových spoločností (u. a. s.) a ďalšie 3 takéto akciové spoločnosti, ktoré patria pod Ministerstvo obrany. Lesnatosť územia Maďarska je viac ako 20%. Do budúcnosti sa uvažuje s jej zvýšením na 25%. 85% lesov Maďarska tvoria lesy listnaté. Po r. 1990 asi 1/2 lesov prešla do súkromného vlastníctva.

My sme navštívili Severomaďarské lesy u. a. s. Miskolc. Tieto hospodária v župe Borsod – Abov – Zemplín a to na Medzibodroží, v inundačnom území Strednej Tisy, na Boršodsko Zemplínskej roviny, v Prešovsko Tokajskej vrchovine, v pahorkatine medzi riekami Slaná a Hornád, vo vrchovine Aggtelek – Rudabánya a v Bukových vrchoch.

Spoločnosť spravuje 107 000 ha, z ktorých je 102 000 ha lesov (čo predstavuje 5% z lesov Maďarska). Drevné zásoby sa približujú k 26 miliónom m³, čo predstavuje z celoštátnych zásob 7%. Duby predstavujú 45%, buky 24%, kroviny, agáty, hraby a krovinné dreviny 21%, mäkké listnáče 2% a ihličnaté dreviny 8%. Táto u. a. s. susedí s nami od východu na rieke Tisa (trojbod štátnych hraníc Ukrajina – Slovensko – Maďarsko v k. ú. Malé Trakany, okres Trebišov) a na západe zhruba až pod Rimavskú Sobotu. Má 14 Lesných riaditeľstiev, jeden piliarsky závod, jeden drevospracujúci závod a podnikateľský park, 1 technický závod a 1 závod Lillafüredskej štátnej lesnej železnice.

Severomaďarské lesy u. a. s. nadväzuje na 90 ročnú minulosť. Bukové vrchy

patrili pod Diósgyőrske korunné panstvo v XVIII. – XIX. Storočí. Lesné hospodárstvo bolo zabezpečované v tomto období prostredníctvom pokladnice (eráru). Po uzavretí Trianonskej mierovej zmluvy na spravovanie erárnych lesných majetkov bolo v r. 1924 ustanovené Miskolcké Lesné riaditeľstvo. Ich právni nástupcovia fungovali priebežne pod viacerými názvami. Od r. 1970 Boršodské lesné a drevospracujúce hospodárstvo spravovalo na území župy Boršod – Abov – Zemplín značnú časť štátnych území. V r. 1993 bola zriadená u. a. s. so 100%-ným štátnym vlastníctvom.

Z hľadiska ochrany prírody na ich území sa nachádzajú 2 Národné parky (Bükk a Aggtelek). Okrem toho tu majú chránené oblasti (Zemplén a Lászbérc) a ešte ďalšie plochy ochrany prírody. Na nimi obhospodarovanom území je 46 % chránených (48 900 ha) podľa maďarských ochranných kategórií.

Zo spravovaného územia je 83 200 ha vyhlásených ako NATURA 2000, nechránené územie NATURA 2000 predstavuje 34 600 ha. Celkom na spravovanom území majú obmedzenia v hospodárení na 78-ich percentách.

Poľovníctvo vykonávajú v 8-ich poľovných revíroch na 88 738 ha. Ročný výrad predstavuje v priemere 1 500 ks diviačej zveri, 540 ks srnčej zveri, 450 ks jelenej zveri, 28 ks muflónovej a 15 ks danielej zveri (zo zvernice).

Lesné železnice v Lillafürede a Pálháze prepravujú ročne cca 210 000 výletníkov do Bukových a Zemplínskych lesov.

My sme navštívili v rámci Severomaďarských lesov u. a. s. Lesnícke riaditeľstvo Telkibánya, Medzihorské lesnícke riaditeľstvo Pálháza a Lesnícku lesnú školu vo Varbó – Fónagyságu (Bagolyvár – Soví hrad). Tejto cesty sa zúčastnili členovia i nečlenovia Oblasťnej lesníckej komory Košice, pracovníci Lesov SR š. p., Odštepňných závodov Prešov, Sobrance, Košice, Rožňava a Vranov nad Topľou, Vojenských lesov a majetkov š. p., Mestských lesov Košice, i súkromného sektoru, v celkovom počte 23 účastníkov.

Náš autobus začal svoju cestu v Sobrance a v Košiciach nastúpili ďalší účastníci zájazdu. Prekročili sme štátnu hranicu Milhošť – Tornyosnémeti. Prešli sme cez Gönc, ktorý je známy výrobou sudov z kvalitného dubového dreva na chýrne Tokajské víno o objeme 136 litrov. Prvá zastávka bola na Lesníckom riaditeľstve v Telkibányi, kde nás privítali riaditeľ tohto riaditeľstva p. Hulliák Péter i riaditeľ Lesníckeho riaditeľstva v Pálháze p. Buday Péter, ktorý je zároveň predsedom Celoštátnej lesníckej jednoty, Miestnej

skupiny v Sárospataku, ako aj zamestnanci – kolegovia lesníci.

V Telkibányi sme navštívili a prezreli súkromnú zbierku poľovníckych trofejí a poľovníctva Mestera Lászlóa. Privítala nás p. starostka Telkibányi, manželka neb. p. Mestera, ktorý zomrel pred 6-imi rokmi a bol aj výrobnou technickým námestníkom riaditeľa lesného závodu. Spomenuli sme aj kráľa Mateja Korvína, ktorý navštevoval Telkibányu. V minulosti tu bolo baníctvo a je tu aj banské múzeum. V rámci tohto riaditeľstva lesov sme boli oboznámení s ich hospodárením a prezreli sme si výberkový spôsob hospodárenia v bučinách. Pohybovali sme sa v maďarských Zemplínskych vrchoch (bývalý zemepisný názov „Prešovsko – Tokajské vrchy“). Toto pohorie je prevažne andezitové, sú tu aj ryolity, tufty, tufty, trachyty, dacity, pieskovce a pod. Telkibánya z hľadiska vodohospodárskeho je ešte v povodí rieky Hornád. Neďaleko Gonyakútu sme sa rozlúčili s kolegami z tohto riaditeľstva.

Prešli sme do povodia rieky Bodrog. Pán riaditeľ Lesníckeho riaditeľstva Pálháza p. Buday Péter nás oboznámil s ich organizáciou, v teréne sme si prezreli hospodárenie vo výmladkových dubinách. Presunuli sme sa do poľovníckeho zariadenia Senyő, kde sme mali pripravený obed a pri vynikajúcom jedle sme diskutovali a oboznamovali sa s ich lesníctvom.

Potom sme sa presunuli do lokality Kőkapu (Kamenná brána), kde nás čakala preprava úzkokoľajnou lesnou železničkou do Pálházy. Táto oblasť je vyhľadávaná turistami, sú tu drevné sochy maďarských kráľov, poľovnícka socha, poľovnícky zámoček, rybník, reštaurácia a iné zaujímavosti. V tejto oblasti sa ťaží aj perlit.

Z Pálházy sme sa presunuli do súkromnej lesnej škôlky v k. ú. Füzér. Venoval sa nám p. Horváth Jenő, ktorý prevádzkuje 4 lesné škôlky o výmere cca 60 ha. Je aj starostom obce Füzér. Nad obcou na andezitovom brale sa vypínajú zrúcaniny hradu, ktorý sa už dlhšiu dobu opravuje. V strede obce je busta Perényi Pétera, ktorý bol strážcom maďarskej kráľovskej koruny v r. 1526. Pri buste sa nachádza aj spomienkové miesto lesníckej histórie. Tieto lesy pod Veľkým Miličom (v jeho blízkosti sa nachádza najsevernejší bod Maďarska, nadm. v. 895 m) boli spravované lesníkmi, ktorí slúžili rodine grófa Károlyiho.

Pri týchto miestach stojí nová budova Informačného centra a správy hradu v Prírodnom parku Veľký Milič. Moderné vybavenie, maketa hradu, perspektíva opráv,

Füzér (MR) Účastníci a p Horváth Jenő - majiteľ škôlky.

Telkibánya (MR). Ukážka výberkového spôsobu hospodárenia.

videá, archeologické nálezy, rodokmeň rodiny Károlyiovcov, stredoveký hodnotár atď. Múry hradu sa majú v budúcnosti zakryť strechou. V okolí je plno cyklotrás, náučných chodníkov, turistické vybavenie. A to bez ohľadu na vlastnícke vzťahy. Vandalizmus ako u nás tu nebolo vidieť.

Rozlúčili sme sa s Füzérom a išli sme do obce Tállya, kde nás už čakala vedúca odboru ľudskej politiky Severomaďarských lesov u. a. s., lesná inžinierka a profesorka p. Rencsiné Ágh Márta, ktorá je zároveň aj zástupkyňou starostu tejto obce. Byť v Ríme a nevidieť pápeža by bolo nedôstojné. No a byť v Tokajskej oblasti a nechutnať „víno kráľov a kráľa vín“ by bolo tiež nepekné. Čakala nás tu ochutnávka tokajských vín (jeho základnými odrodami sú Furmint, Lipovina a Muškát) v typickej Tokajskej pivnici. Ochutnali sme 6 druhov vynikajúcich vín, dokonca aj 6 putňové „aszú“. Bola to rodinná pivnica p. Hollókői Mihály. Oni sú už piata generácia, ktorá sa zaoberá pestovaním viniča a výrobou tohto vína.

Aj tu sme sa rozlúčili s hosťiteľmi a vybrali sme sa do Lesnej školy vo Varbó – Fónagyság a to Bagoly vár (Soví hrad). Tu vystúpil a nás informoval o Celoštátnej lesníckej jednote a o neštátnych lesoch p. Lomniczi Gergely – generálny tajomník a lesný inžinier. Celoštátna lesnícka jednota má 143 ročnú históriu. V súčasnom období sa riadi Stanovami z 29. mája 1999. Má 11 členné predsedníctvo, 5 člennú dozornú radu. Majú 35 miestnych skupín. My sme sa pohybovali v obvode miestnej skupiny Sárospatak, kde je predsedom p. Buday Péter a miestnej skupiny Miskolc, kde je predsedníčkou p. Rencsiné Ágh Márta. Vysoko si vážime aj osobnú účasť p. Lomnicziho na našej zahraničnej študijnej ceste v Maďarsku a to od Füzéru až po Fónagyság a ním podanú informáciu o ich činnosti, organizácii a aktivitách dňa 15. 11. 2012. Vzhľadom na to, že 16. 11. 2012 mali zasadnutie Predstavenstva v Budapešti, v nočných hodinách musel odcestovať. Na tomto stretnutí prebehla aj vzájomná informácia o Slovenskej lesníckej komore a vyjadrila sa aj myšlienka recipročného prijatia maďarských kolegov u nás na Slovensku.

Po večeri prebehla ešte druhá debata účastníkov študijnej cesty a rozoberali sa zážitky.

Druhý deň po raňajkách bola prednáška na tému: „Predstavenie Severomaďarských lesov a lesných škôl“ spojená s videom. V Maďarsku majú 4 druhy lesných škôl a to lesnícke, cirkevné, samosprávne a iné.

Bagoly vár sa nachádza v teritóriu Východobukovského lesníckeho riaditeľstva a dotýka sa národného parku Bukové vrchy. Do Lesnej školy chodia deti z materských i základných škôl ako aj dospelí. Programy sú 3 – 5 dňové. Hlavnými okruhmi sú:

- druhy drevín, krov, rastlín, húb a lesnej zveri, spoznávanie prostredia, fungovanie ekosystémov a objavovanie ich vzájomných súvislostí
- lesné hospodárenie blízke prírode spojené s poznávaním práce lesných odborníkov
- spoznávanie ochrany vôd a skúmanie vodného životného prostredia
- dlhodobé spojenie ľudska a prírody, skúmanie ich podmienok a dôsledkov
- skúmanie tém ochrany prírody, ich spracovanie, selektívny zber komunálneho odpadu a kompostovanie.

Hovorilo sa aj o praktických spôsoboch výučby. Za našich účastníkov prehovoril p. Ing. Milan Chudý z Mestských lesov Košice, ktorý dal tiež premietnuť video zo školenia lesných pedagógov na Slovensku.

Čas súril. Museli sme sa rozlúčiť s p. Rencsinovou. Tá musela ísť za novými služobnými povinnosťami. Zanechala v nás hlboký dojem.

Pôvodne bola plánovaná „jaskynná túra“, ale z rôznych i časových príčin bol zvolený presun autobusom cez Diósgyőr do Bukových vrchov. Zastali sme pri Lillafürede, prezreli si palác vybudovaný v rokoch 1927 – 1930 a jeho okolie i zastávku lesnej železnice.

Ďalej sme sa presunuli do oblasti Szentlélek (Svätý duch). Bukové vrchy sú pokryté prevažne bučínami ale na roz-

diel od maďarských Zemplínskych vrchov hlavnou horninou je vápenec. Vyšli sme na skalu z ktorej pri dobrej viditeľnosti je vidieť aj naše Vysoké Tatry. Vzhľadom na nižšiu viditeľnosť domov sme mohli iba symbolicky zakývať. Videli sme však údolie Mályinky medzi Ózdom a Kazinbarczikou. Boli sme oboznámení s hospodárením v týchto podmienkach.

Vrátili sme sa späť do Fónagyságu, kde po obede sme šli do Miskolca. Tu nás čakal správca Štátnej lesnej železnice v Miskolci p. Mátra. Čakala nás prehliadka tzv. „Laserového bodu“. Je tu zbierka vecí z Karpatskej kotliny ako napr. história kancelárskych strojov, staré optické prístroje, krásne minerály, staré motocykle, miestnosť z tzv. Rákosiovského obdobia (stalinistický vodca po II. sv. vojne) s ukážkou pionierskych šiat a predmetov postupnej spotreby, ktoré v tom období boli k dispozícii pre maďarský ľud, sošky, staré remeslá, asi 600 kraslíc na ktorých sú vymalované rôzne kroje a prekvapenie boli karpatské kroje. Jedná sa o viac ako 300 pôvodných krojov mužských, ženských i detských. Videl som zachovaný kroj z r. 1884.

Pán Ing. Ladislav Maxim, bývalý riaditeľ Lesného závodu Sobrance t. č. dôchodca tu nadviazal ďalší kontakt na lesnú železnice v Maďarsku s p. Mátraiom, nakoľko má bohaté skúsenosti s takouto spolupracou v bývalej ČSR vrátane Podkarpatskej Rusi.

Príšiel čas rozlúčky. Môžem povedať, že maďarskí kolegovia pripravili veľmi hodnotný program. Máme pekné zážitky na ktoré budeme určite dlho a v dobrom spomínať. Spoluprácu aj s našimi južnými susedmi treba udržiavať a rozvíjať. No a nás čaká v budúcnosti pripraviť pre nich tiež hodnotný program v našich podmienkach.

Ján Čekon, Trebišov

Fónagyság (MR). Pohľad na účastníkov prednášky.

V originálnom diele Alojza Štróbla je uložený odkaz pre budúce generácie...

Pri príležitosti odhalenia zrekonštruovanej sochy Ranený diviak zorganizovala Stredná odborná škola lesnícka v Liptovskom Hrádku dňa 15.11.2012 pre svojich študentov a odbornú verejnosť, slávnostnú akadémiu zameranú na rozvoj a poznanie poľovníckej kultúry a tradícií. V uvedený deň sa uskutočnil už 15. ročník lovu líšok orlami, otvorenie výstavy obrazov, krst knihy, a svätohubertska omša.

Spríevodný program bol venovaný odhaleniu zrekonštruovanej sochy Ranený diviak, od slávneho liptovského sochára Alojza Štróbla. Socha má vyše 100 rokov a bola značne

nerácie lesníckych absolventov.

Slávnostný deň začal lovom bez zbraní, a síce za pomoci orlov. Akcie sa zúčastnilo 15 sokoliarov z Belgicka, Rakúska, Českej republiky a Slovenska. Pohodovú atmosféru doplnilo nielen pekné počasie, ale určite aj atraktívna lokalita za obcou Hybe neďaleko majestátneho Kriváňa. Akcia pokračovala odhalením sochy Raneného diviaka, ktorá je umiestnená pred budovou školy. Samotný akt realizovala riaditeľka odboru školstva Žilinského samosprávneho kraja Dana Mažgútová a majster Sulík. V ďalšom programe si návštevníci prezreli výstavu ole-

Mladý sokoliar.

Odhalenie sochy Raneného diviaka.
Foto F. Bizub.

Krst knihy Ladislava Sulíka.

poškodená. Rekonštrukciu zrealizoval sponzorsky akademický sochár, niekdajší absolvent tejto školy, Ladislav Sulík. Samotné práce trvali pol roka a do podstavca pod sochou bola uložená schránka v ktorej sa nachádzajú materiály dokumentujúce minulosť a súčasnosť školy a mesta Liptovský Hrádok. Súčasťou uložených materiálov je aj knižná publikácia Alojz Štróbl, tvorca sôch zvierat a poľovník od autora Františka Bizuba, ktorú vydali LESY SR, š.p. v roku 2009. Schránka bude odkazom pre budúce ge-

jomalieb Ladislava Sulíka, na ktorej bol vykonaný krst jeho knihy „Poľovnícke motívy v dielach Ladislava Sulíka. Kniha bolo pokrstená podľa starých poľovníckych tradícií ihličkami zo stromu a psou srstou. Slávnostný deň bol ukončený v rímsko-katolíckom kostole svätohubertskou omšou.

Milan Longauer

Nástup sokoliarov.

Poľovačka s orlami pod Kriváňom.

Socha Raneného diviaka.

Šesťročné úsilie prináša ovocie

Slávnostný výrad.

Vo Zvernici Karná, ktorá bola postavená v roku 2006, sa podaril historicky najlepší výsledok spoločnej poľovačky na diviaky. Poľovačka sa konala 10. novembra a zúčastnilo sa jej 14 poplatkových hostí. Za jeden deň ulovili 33 diviakov, z toho 5 kancov. Jedna z trofejí bola zlatá a druhá nádherná rarita.

Úspešní strelci na slávnostnom výrade žiarili šťastím a slová spokojnosti sa ozývali zo všetkých strán. Poďakovanie za vydarenú akciu patrí našim šikovným zamestnancom, ktorí ju vynikajúco organizačne pripravili a zvládli.

Text a foto:
Lucia Hanková
OZ Sobrance

Raritný kanec.

Unikátna symbióza technického diela človeka s prírodným výtvorom

alebo jednoduché protipovodňové opatrenia fungujúce už osemdesiat rokov

Keď naši predkovia pomenúvali miesta kde žili, kde si zakladali osady, pravdepodobne sa inšpirovali znakmi charakteristickými pre dané miesto. Hoci význam niektorých slov už zanikol, mnohým rozumieme dodnes. Ktovie, ako vznikol názov obce Haluzice? Či kvôli väčšiemu výskytu krov, či stromov s veľkými haluzami? Možno. Na webovej stránke tejto nevelkej obce sa dočítame:

dozaista aj Haluzická prieva, ktorú sa rozhodli 6. novembra prejsť a spoznať členovia Slovenskej lesníckej komory v rámci odbornej exkurzie. Pripravili ju pre nich Oblastná lesnícka komora Bratislava, Odštepny závod Trenčín a firma Lesné a vodné stavby, s.r.o. Nitra. Odštepny závod Trenčín vyhlásil Haluzickú tiesňavu ešte pred rokom za Významné lesnícke miesto a vybuodoval tam aj náučný chodník. A čím je toto miesto tak lesnícky významné? Pre lepšie pochopenie si musíme objasniť prírodné podmienky tejto strže. Tiesňava je vytvorená eróziou Haluzického potoka. V hornej časti v dolomiticko-vápencovo-flyšovom podloží erózia postupne vyhlbila skalnú

strž, pričom jemný piesčitéy materiál sa z bočných stien zosypával a pri príválových dažďoch sa splavoval až na úrodne pozemky susednej obce Štvrtok. Rôzne asanačné práce ešte v predošlom storočí sa minuli účinkom. Až Prof. Dr. Ing. Leo Skatula v rokoch 1926-1927 realizoval rozsiahly projekt hradenia Haluzického potoka. Prof. Skatula bol lesník, ktorý poznal význam pôdoochranej a vodohospodárskej funkcie lesa. Je autorom projektu, ktorý spevnil svahy tiesňavy a zabránil ďalšiemu odnášaniam naplavením počas povodní. Okrem technických zariadení (prehrádzky, stupne a prahy) svahy prievy stabilizoval zalesnením terás z vrbových plôtikov, vysa-

Explikácia procesu destilácie v Bošáckej páleníci

„Obec Haluzice situovaná severovýchodne v oblasti Bošáckej doliny nie je na prvý pohľad nápadná. Až po jej dôkladnej obhliadke v zložitom teréne a spoznaní jej prírodných krás, zaujímavosti a historických pamiatok návštevník zistí, že obec patrí medzi pozoruhodné miesta v Trenčianskom kraji.“

Takým pozoruhodným miestom je

Spoločná fotka účastníkov odbornej exkurzie.

dil škôlkované sadenice krov a stromov a popínavých rastlín. V roku 1963 bola tiesňava vyhlásená za prírodnú pamiatku so 4. stupňom ochrany. V súčasnosti sa v strži Haluzického potoka nachádza šesť funkčných kamenných prehrádzok, jeden drevený prah a sedemnást kamenných stupňov. Všetky tieto protipovodňové opatrenia už vyše osemdesiat rokov spomaľujú odtok dažďovej vody a tým potvrdzujú opodstatnenosť ich budovania v rámci protipovodňových opatrení. Na opravných a rekonštrukčných prácach tohto technického diela sa podieľala firma Lesné a vodné stavby Nitra.

Kaskáda kamenných prehrádzok v Haluzickej tiesňave

Ďalšou zastávkou odbornej exkurzie bola návšteva Múzea Bošáckej doliny skanzenového typu a „výrobná“ legendárnej Bošáckej slivovice, ktorá je ako jeden z mála tradičných slovenských výrobkov uznávaná i Európskou Úniou na základe historicky potvrdeného miesta pôvodu. Podobne ako vžitá bryndzová halušky, aj Bošácky ovocný destilát oslovuje každého svojou originalitou a nezaameniteľnosťou.

Po tomto bohatom vzdelávacom programe čakalo na účastníkov akcie štedré pohostenie v polovnícko-účelovom zariadení v Kočovciach.

Naše poďakovanie patrí vedeniu Odštepného závodu Trenčín, firme Lesné a vodné stavby, s.r.o. a Oblastnej lesníckej komore Bratislava.

Dovidenia na niektorej z ďalších akcií Slovenskej lesníckej komory.

Jana Staňová,
GR Banská Bystrica

Smrek alebo buk?

Nasledujúce riadky nemajú za cieľ nasrdiť odborníkov ani vyvolať davovú psychózu, ktorá by úplne obrátila doteraz zaužívané zvyklosti. Ide iba o malé zamyslenie sa nad správnosťou už mechanicky realizovaných postupov a to nie je aj v priebehu procesov nikdy na škodu.

Smrek alebo buk? Asi tak by sa dala zjednodušiť základná otázka, ktorú by si mohli klást lesníci pri plánovaní obnovy lesa. Samozrejme, za buka si môžeme dosadiť aj iné listnáče, no na dileme to nič nezmení. Vzhľadom na rozsiahle holuby, ktoré v posledných rokoch vznikajú po likvidácii lykožrútom napadnutých smrekových porastov, je prvá voľba podporená aj oficiálnou lesníckou politikou jasná. Namiesto smrekových monokultúr víťazia druhovo štruktúrované porasty, prípadne návrat k pôvodným listnatým lesom. Logika a príroda nepustí. Bukové porasty lykožrút nezožerie a pôvodne bolo na Slovensku oproti súčasnosti možno polovičné zastúpenie smreka. K tomu sa pridali zrážkové a teplotné výkyvy posledných dekád a smrečiny sa aj bez ďalšieho ľudského pričinenia postupne odoberajú do minulosti. Posun smrekových porastov do vyšších vegetačných stupňov je realitou.

Potiaľ by bolo všetko v poriadku, no ako človek, ktorý má blízko aj k spracovaniu dreva, si dovoľm tvrdiť, že pohľad z druhej strany bude trochu odlišný. Rozsiahle monokultúry smreka lesníci v minulom storočí nesadili preto, že by nič netušili o prírodných podmienkach a prirodzených procesoch. K výsadbe smreka ako univerzálnej dreviny, navyše relatívne rýchlo rastúcej, odberateľmi cenenej a preto aj ekonomicky najvhodnejšej, ich dotlačila spoločnosť prostredníctvom trhu a dopytu. Na množstve spôsobov využitia smreka sa odvtedy veľa nezmenilo a zásoby smrekového dreva vysadeného v prvej

polovici minulého storočia vylepšujú hospodárske výsledky slovenských, ale napríklad aj českých správcov lesa dodnes.

K úvahám na tému, čo bude „po smreku“ ma priviedlo nielen skonštatovanie jedného z gestorov vlnajúcej konferencie Smrečiny o možnosti úplného vyhytnia smrekových porastov v horizonte sto rokov, ale napríklad aj pohľad na kalamitné plochy najsevernejších oblastí Slovenska osadené javormi bukmi či smrekovcom. Neodškriepiteľným faktom je postupné znižovanie výmery smreka na Slovensku, hoci zastúpenie tejto dreviny pri obnove lesa v podniku LESY SR kolíše v posledných piatich rokoch okolo cca 20-percentnej hranice, čo je nad úrovňou očakávania. Napriek tomu by možno stálo za úvahu cielene, samozrejme pokiaľ to prírodné, najmä zrážkové pomery dovoľia, sadiť aj naďalej vo vytipovaných lokalitách smrekové monokultúry a ich stabilitu zabezpečiť nie drevinovou skladbou, ale vekovou diferenciáciou. Aby sa v budúcnosti nestalo, že podobne, ako sa dnes zvyknú niektorí ľudia ponosovať za smrekové monokultúry na lesníkov minulého storočia, nenadávali naši potomkovia z opačného dôvodu na nás.

Vlastimil Rezek

Naše národní parky – zelené mosty Evropy

Tak zní název putovní výstavy, která byla od 15. listopadu do 15. prosince 2012 instalována ve slavnostním sále na zámku ve Křtinách. Prezentuje na dvacet čtyřech barevných fotografiích výlučně krásu přírody všech čtyř národních

mování regionální fotografové.

Na vernisáži vystoupila jedna z našich nejvýraznějších mladých hereček Anna Polívková. Zejména její pohybové a výrazové ztvárnění hudby symfonické básně Bedřicha Smetany Vltava z cyklu

Ředitel ŠLP Křtiny Ing. Vladimír Dolejský, PhD.

parků v naší republice – Krkonošského NP, Šumavského NP, Národního parku Podyjí a NP Českosaské Švýcarsko. Návštěvníky a hosty, mezi nimiž byl i emeritní rektor Technické univerzity ve Zvolenu prof. Ing. Ján Tuček, CSc., uvítal na vernisáži 15. listopadu ředitel Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny Mendelovy univerzity Brno ing. Vladimír Dolejský, PhD.,

Výstavu zahájil za Mendelovu univerzitu prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc. spolu s autorem výstavy ředitelem jediného moravského národního parku – NP Podyjí Ing. Tomášem Rothrocklem..

Fotografie prezentují typická místa v krajíně národních parků., květy, živočichy, lesní zákoutí i horské hřebeny, lesní bystřiny. Jejich autory jsou reno-

Má vlast zanechalo v návštěvnících hluboký umělecký zážitek. K jeho umocnění dokonce použila i vodu, rozsypaný „perlový náhrdelník“ představoval krůpěje zpěněné vody Svatojanských proudů. Při rozhovoru po vystoupení jsme se zasmáli bonmotu, že je dosud jedinou herečkou, po jejímž vysoce emotivním vystoupení zůstala mokrá scéna... Herečka Anna Polívková ukázala, že umělecké vystoupení na vernisáži nemusí být jen slavnostní program s fanfárami a sladkobolnými básněmi. Svůj vztah k lesům a vodě v nich Anna Polívková dokázala i tím, že si při fotografování stoupla mezi fotky zákoutí krkonošských lesů a horské bystřiny.

Jiří Junek

Lesy ČR mají nové smluvní partnery na nezbytné lesnické činnosti, které dříve vykonávala společnost LESS & FOREST

Lesy ČR již zajistily vykonávání nezbytných lesnických činností novými smluvními partnery na všech 29 smluvních územních jednotkách (SÚJ), na kterých dříve pracovala společnost LESS & FOREST s.r.o. V rámci provedených jednacíh řízení bez uveřejnění je k dnešnímu dni podepsáno všech 29 smluv. Noví smluvní partneři budou pracovat do konce května příštího roku.

„Lesnické činnosti na dotčených jednotkách se nezastaví a budou tak nadále kontinuálně pokračovat i v roce 2013,“ říká Michal Gaube, ekonomický ředitel Lesů ČR, v současnosti pověřený řízením podniku.

Lesy ČR zároveň uveřejnily předběžné oznámení nutné pro vyhlášení otevřeného výběrového řízení také na těchto jednotkách. Očekává se, že výběrové řízení bude zahájeno v průběhu prosince. Smlouvy z tohoto řízení budou uzavírány s účinností od 1. 6. 2013 a to na dobu od 7 měsíců do 3 let a 7 měsíců. Veškeré kroky Lesy ČR řeší striktně podle zákona o veřejných zakázkách. O připravovaném tendru podnik informoval také zakladatele, Ministerstvo zemědělství.

Lesy ČR v druhé polovině listopadu podepsaly i pětileté smlouvy na „Provádění lesnických činností s prodejem dříví „při pni“ - rok 2013+“. Podnik tuto veřejnou zakázku ukončil v dostatečném časovém předstihu.

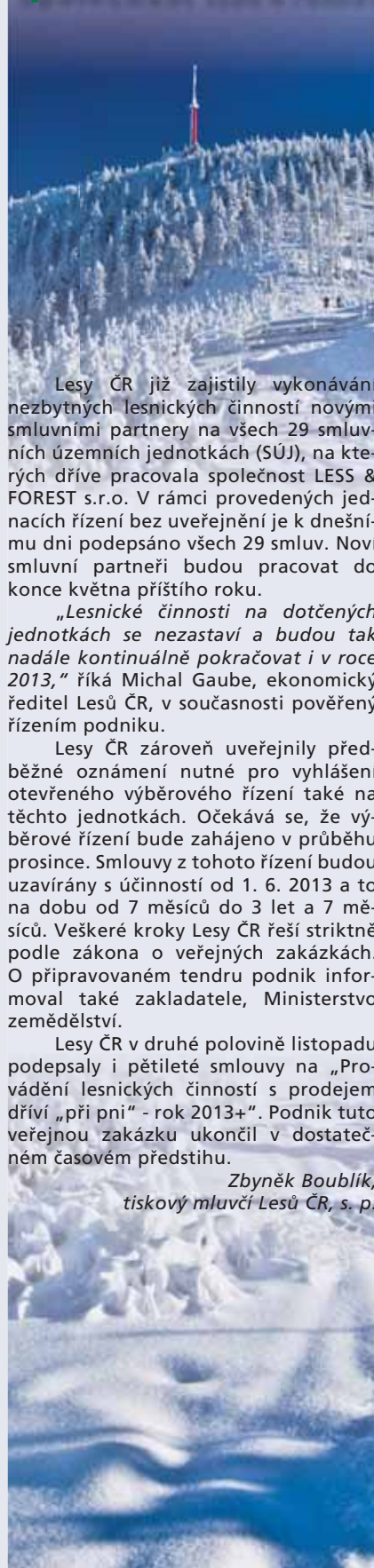
Zbyněk Boublík,
tiskový mluvčí Lesů ČR, s. p.

Úvodní panely výstavy fotografií z NP ČR.

Fotografie z NP Podyjí.

Zajímavé stromy Brna přibližuje audioprůvodce

Zdarma stáhnout průvodce, nasadit sluchátka a vyrazit pátrat po tajemstvih významných stromů. To od 6. listopadu 2012 zkouší lidé v Brně. Hnutí Brontosaurus totiž v tento den pod Špilberkem slavnostně otevřelo první stromovou audiostezku na Moravě.

Jedním z deseti zajímavých stromů, které tvůrci do svého netradičního zvukového průvodce po Brně vybrali, je špilberská lípa srdčitá na okraji parku pod Špilberkem naproti hotelu International. „Chceme, aby zdejší obyvatelé, ale i turisté poznali největší moravské město jinak, než puto-

Malování loga stezky

rolistý na Malinovského náměstí nebo jerlín japonský v sadech Osvobození, označovaný za strom milénia, tvoří dohromady kruh.

Slavnostního zahájení se kromě autorů zúčastnili i zástupci Odboru životního prostředí Magistrátu města Brna, Českého rozhlasu a lidé z Nadace Veronica. Město Brno i Nadace Veronica přispěli na vybudování audiostezky, která stála zhruba pětadvacet tisíc korun. Český rozhlas je mediální partner, který pomáhal také s vytvářením zvukového průvodce. Při zahájení tvůrci nakreslili před lípu, patříci do audiostezky, logo

Platan javorolistý na pokraji Malinovského náměstí.

že jsou významnými symboly. Jsou mezi nimi platan na Malinovského náměstí, dub na Moravském náměstí, lípy velkolisté na Komenského náměstí, Tyršovy sady nebo jinan pod Petrovem na Biskupské ulici. Do jara vytvářeli texty k jednotlivým zastavením a zjišťovali zajímavosti o vybraných stromech. Odborné záležitosti konzultovali s vedoucím ústavu dendrologie Mendelovy univerzity Petrem Maděrou. V červnu a v září pak texty v brněnském studiu Českého rozhlasu nahrávali.

Na projektu spolupracovalo i šest dobrovolnic. „Do města nemusí lidé chodit jen na nákupy nebo do úřadů. Stromová stezka je podle mě účtyhodný počin, který pomůže lidem odpočinout si a zároveň ukazuje, že Brno je zelené město se stromy, které nám připomínají to důležité z minulosti,“ myslí si jedna z dobrovolných spolupracovnic Lenka Mančíková.

Princip stezky je jednoduchý. Na webu audiobrn.cz si lidé zdarma stáhnou průvodce po významných brněnských stromech. Nahrají ho do přehrávače, vytisknou mapu a mohou vyrazit na zhruba dvouhodinové putování kolem městského centra. Přestože úvodní zastavení leží v blízkosti vlakového nádraží, mohou se nadšenci na cestu vydat takřka kdekoli. Stromová zastavení, mezi něž patří třeba takzvaný strom hrdinů, tedy platan javo-

Jerlín japonský v Sadech Osvobození u restaurace Pavilon

stezky a pořadové číslo - 9. Podobně budou označena místa u všech stromů ve stezce.

Napřesrok plánují autoři z Hnutí Brontosaurus vytvoření nových tras. Spolu s dětmi z brněnských základních škol vytvoří jejich vlastní audiostezku, která povede také kolem hřišť, prolézaček nebo cukráren. Namluví ji sami, slovy, kterým rozumí. Příští rok také vznikne anglická a německá verze zvukového průvodce.

Jiří Junek

K ukončení funkce GŘ LČR

Generální ředitel státního podniku Lesy České republiky, s.p. Ing. Svatopluk Sýkora předal dne 12. 11. 2012 ministru zemědělství Ing. Petru Bendlovi své vzdání se funkce generálního ředitele ke dni 30.11.2012 a končí pracovní poměr dohodou ke stejnému dni.

Ing. Svatopluk Sýkora nastoupil do podniku 15. 8. 2007 na funkci ředitele úseku speciálních projektů a vnějších vztahů, od listopadu 2007 vykonával funkci správního ředitele a od 1.1.2009 byl jmenován do funkce generálního ředitele. Za dobu jeho působnosti ve funkci generálního ředitele se Lesy ČR

změnily v ekonomicky úspěšnou firmu a dřívější hospodaření podniku ve stovkách milionů se změnilo na hospodaření v miliardách. K rekordním výsledkům v letech 2010 (3,1 miliardy Kč) a 2011 (5,2 miliardy Kč) patří i rok 2012 (5,27 miliardy Kč za 10 měsíců), což dokládá, že nastavený trend hospodaření je

udržitelný a odpovídá výkonnostní kapacitě podniku. Mediální informace, že podnik dosahuje svého HV prodejem majetku, jsou zcela mylné, protože v roce 2011 byl HV tvořen z 88% hlavní činností, z 8% prodejem majetku, ze 4% finančním HV, a v roce 2012 je tvořen z 91% hlavní činností, ze 2% prodejem

majetku a ze 7% finančním HV.

Za 4 roky řízení podniku Ing. Svato-
toplukem Sýkorou Lesy ČR kumulovaně
vydělaly 14 miliard Kč a navýšily volné
finanční prostředky pro státní rozpočet
o 10,3 miliard Kč na současných 15,8
miliard Kč. K porovnání současného a
dřívějšího hospodaření lze uvést, že HV
od vzniku podniku se běžně pohyboval
mezi 94 a 850 milióny Kč na rozdíl od
současných několika miliard; že kumu-
lovaně za 11 let (1993 - 2003) vydělal
podnik stejně jako za jediný rok 2011
(5,2 miliardy), nebo že souhrnem za 16
let (1993-2008) vydělal 10,3 miliardy Kč
a jen za 4 poslední roky (2009-2012) vy-
dělal 14 miliard korun – a to přesto, že
podnik má od svého vzniku obdobný
potenciál, výkonnostní kapacitu i výši
těžeb dříví jako v současnosti; dokonce
výše finančních prostředků vynakláda-
ných na péči o les je v současnosti vyšší
než byla dříve.

Nadstandardní výsledky hospo-
daření podniku jsou dosahovány díky
opatřením nastaveným v roce 2009, kte-
rá zajistila efektivní správu podniku bez
závislosti na dotacích od státu, a nast-
venými parametry lesnických tendrů,
které vytvořily prostředí pro transpa-
rentní soutěž o cenu mezi zájemci o
zakázku. Způsob hospodaření umožnil
nejen platit náklady na provoz podniku
z vlastních peněz bez státních dotací,
ale i kumulovat volné finanční pros-
tředky pro potřeby státního rozpočtu
a přímo spojit náklady státu převzetím
větší části státní organizace ZVHS, do-
sud placené státním rozpočtem.

Lesy ČR převezme nový generál-
ní ředitel ve velmi dobré ekonomické
kondici a výkonnostní kapacitě. Provede-
ná opatření a nastavené parametry
lesnických zakázek formou senátního
systému na období pěti následujících
let, kdy se každý rok soutěží 1/5 území,
dávají podniku předpoklady dosahovat
obdobných ekonomických výsledků i v
dalších letech.

*Zbyněk Boublík,
tiskový mluvčí LČR*

„Význam lesnictví pro rozvoj venkova“ snů a skutečností

V moderním a příjemném prostře-
dí konferenčního sálu hotelu Fabrika
v Humpolci uspořádala 29. listopadu
2012 Česká lesnická společnost, za pod-
pory a záštity Ministerstva zemědělství
ČR – sekce lesního hospodářství, Fakulty
lesnické a dřevařské České zemědělské
univerzity v Praze i Dřevozpracujícího
družstva Lukavec odbornou konferenci
pod názvem „Význam lesnictví pro roz-
voj venkova“.

Příspěvky byly přiděleny do čtyř
bloků: Význam lesů pro města a obce,
Vztah lesnictví a dřevozpracujícího prů-
myslu, Lesnictví a rozvoj venkova a Pod-
pora lesnictví.

Na konferenci se účastníci snažili
debatovat o možnostech o přispění les-
níků regionálnímu rozvoji. Protože se
o tuto oblast dost intenzivně zajímám,
rozhodl jsem se vystoupit v diskusi s ně-
kolika náměty:

„Před časem jsem vytvořil námět
na lesnickou agroturistiku. Inspirovala
mne k tomu reportáž v Krušných ho-
rách. Kamarád mně ukázal fotografic-
kou publikaci starých pohlednic těchto
hor. Zaujaly mne pohlednice starých
fořtoven a hájoven, před kterými seděli
pod slunečníky hosté, z ohrádky vyku-
kovala hlava jelínka, nad dvorkem létali
holubi, paní v německém kroji rozná-
šela mezi stoly nápoje. Tato lesnická
stavení stávala na vstupu do lesa, paní
fořtová se starala o hospodářství a ná-
hodně i pobytové hosty, „luftáky“, pan
fořt šel po své práci chodil s návštěvníky
do lesa. Toto byl námět na agroturisti-
ku. Ne invaze autobusů s hosty na guláš
a ukázkou koní. Agroturistika chce indi-
viduální přístup, pobyt, ne hromadné
zájezdy. Máme pro toto v současném
nešťastném způsobu lesnictví podmínky
a předpoklady?

Kdo se bude veřejnosti v lese vě-
novat, když odtud lesníky vyháníme? Ty
hájovny a fořtovny bývaly na kraji lesa
samozřejmostí, v těchto naturálních slu-
žebních bytech byl nízký nájem. A nyní
– po zaplacení tučného nájmu z výpla-
ty moc peněz nezbude. Lesníci si proto
stavějí vlastní domy a byty ve městech,
v lepším případě na dědině. Ale ve dvě
hodiny odpoledne odjedou z lesa. Há-
jenky jsou za výhodných podmínek pro
soukromníky jim prodávány. Máme
možnost tento nešťastný způsob stabili-
zace a ubytování lesníků nějakou šancí
změnit? Zapomněl jsem – kdo ale bude
v těchto hájenkách bydlet? Lesy ČR les-
níky nepřijímají, spíše propouštějí, lesní
společnosti krachují, panské a obecní
lesy to nezachrání.

Jak doslova partyzánsky provádíme
pro mládež prospěšnou lesní pedagogi-
ku? Lesníků – lesních pedagogů je vyško-
leno poměrně dost. Jaké podmínky mají
pro tuto svoji bohuželou činnost? Pokud
pan fořt lesní pedagogiku podporuje,
přimhouří oko nad tím, že několikrát
do měsíce jeho hájny se s dětmi „toulá
po lese“. Při tom má pracovat v lese! Je
v současném nešťastném způsobu les-
nictví vůle toto řešit a vyvolat na lesní
pedagogiku společenskou objednávku,

Pohled do konferenčního sálu.

stejně, jako na další způsoby veřejnosti
vstřícné lesnické činnosti?

Každoročně navštěvuji Dny Svaté-
ho Huberta ve Svatém Antonu u Banské
Štiavnice. V této obci je menší komuni-
ta cikánů, žijící v těžkých podmínkách.
Místní občanské sdružení se rozhodlo
uvést do praxe otrápaný slogan Dře-
vo pro život. Světe div se, cikáni stavějí
pro svoje bydlení dřevěné, nízkonáklad-
ové, nízkooenergetické rodinné domky
s nižším standardem. Až je během dvou
měsíců dostavějí, pronajmou si je za ní-
zký nájem od obecního úřadu. Za práci
dostávají denní mzdu. Aby byli motivo-
váni ke každodenní docházce do práce
a aby měsíční mzdu nepropili v krčmě.
Má současný nešťastný způsob lesnictví
a dřevařství možnost rozjet podobnou
akci u nás a ve větším? To by mohl být
příspěvek k řešení cikánské otázky, ne-
formálně, bez otrápaných frází!”

Jedna z prezentací.

Po vyčerpání programu proběhla
panelová diskuse, které se zúčastnili Ing.
Jiří Pohan – předseda České komory od-
borných lesních hospodářů, Ing. Robert
Babuka – člen představenstva Svazu za-
městnavatelů dřevozpracujícího průmys-
lu, Ing. Petr Pražan, PhD, – předseda
představenstva Společenstva dřevozpra-
cujících podniků ČR, Ing. Stanislav Polák
– z Nadace Dřevo pro život, prof. Ing. Lu-
děk Šišák, CSc. – ČZU FLD, a Martin Polív-
ka, DiS., - ČLS. Panelovou diskusí mode-

Prof. Luděk Šišák při vystoupení.

roval tajemník ČLS PhDr. Ing. Vít Skála.

Na závěr konference se účastníci shodli na tomto prohlášení:

„My, účastníci konference „Význam lesnictví pro rozvoj venkova“ konané 29. 11. 2012 v Humpolci **konstatujeme, že:**

- české¹ lesnictví a lesní zdroje jsou součástí evropské tradice,
- les je významným zdrojem trvale obnovitelné suroviny ČR a společenských funkcí,
- k lesnictví neoddelitelně patří i dřevařská výroba, přičemž specifickou roli na venkově hrají především malé a střední zpracovatelské provozy, které:
 - vytvářejí velký počet pracovních míst v oblastech, kde je nedostatek jiných možností,
 - zpracovávají dřevní hmotu primárně z místních lesů, čímž dochází k minimalizaci přepravních vzdáleností, ke snižování zátěže na životní prostředí spojené s transportem dřeva, ale i k posilování vztahů mezi místními občany,
- práce v lese je stále spolu se zemědělstvím významným zdrojem obživy, v některých lokalitách takřka jediným, pro významnou část obyvatel venkova,
- odborní lesní hospodáři jsou důležitým prvkem lesního hospodářství, který má garantovat kvalitu péče o les,
- v lesnictví existují zavedené nezávislé certifikační standardy (PEFC pokrývá cca 70 % lesních pozemků, FSC pokrývá cca 2 % lesních pozemků),

¹ Při použití slova „české“ máme na mysli celou rozlohu ČR, tj. i Moravu a Slezsko.

- na podporu venkova byla v minulých letech přijata řada usnesení, mnohá však nejsou promítnuta do konkrétních opatření,
- čistě ekonomické principy neberou specifika venkova v úvahu a je tak nutné v celospolečenském zájmu zapojit regulační a stimulační opatření.

Stávající situace vede k tomu, že:

- tradiční lesnická a dřevozpracující činnost je ekonomickými tlaky z venkova vytlačována,
- malých a středních pilařských kapacit v posledních letech ubývá a hrozí, že během následujících let z některých regionů zcela vymizí, byť zásoba dřeva v lesích stoupá,
- surová dřevní hmota je vyvážena do zahraničí, čímž dochází k odlivu přidané hodnoty mimo ČR a také k výrazné zátěži životního prostředí, zejména pohybem kamionů po silnicích.

Účastníci panelové diskuse.

Na základě výše uvedeného odpovědným představitelům **doporučujeme:**

- Uvést do praxe konkrétní opatření na podporu zejména malých a středních lesnicko-dřevařských podniků působících ve venkovských oblastech.
- Využívat výstupy Národního lesnického programu pro období do roku 2013, zejména v klíčové akci 13 v praxi odpovědných představitelů,
- Při zavádění opatření na ochranu přírody vyhodnocovat ekonomický

dopad těchto opatření na lesní majetky a tento dopad v odpovídající výši vlastníků lesa finančně kompenzovat.

- Nastavit efektivní komunikační nástroje mezi lesníky, ochránci přírody, veřejnou správou a místními občany pro hledání souladu mnohdy protichůdných zájmů ochrany přírody, ekonomiky a rekreace.
- Zahrnovat problematiku vztahu lesnictví a obyvatel venkova do strategií LEADER.
- Posílit roli odborných lesních hospodářů (OLH): legislativně, finančně, kvalifikačně, osvětově; zavést akreditovaný systém celoživotního vzdělávání OLH.
- Více využívat existující standardy v lesnictví (PEFC, FSC) pro kontrolní a jiné činnosti státní správy.

V Humpolci dne 29. 11. 2012

Představitelé krajů, obcí, lesnického provozu, odborných lesnických škol, správců a vlastníků lesů.

Toto prohlášení bylo zasláno ČTK a redakcím všech hlavních deníků, regionálního tisku na Vysočině a zpravodajských serverů zaměřených na životní prostředí. Dále bylo adresně posláno senátorům a poslancům zemědělského výboru, náměstkovi MŽP a MZe i lesnickým školám. Samozřejmě je umístěno na webu ČLS.

Připravil Jiří Junek

Horárov vianočný darček

Každý rok na Vianoce nosieval horár s deťmi z dediny do lesa zvieratám a vtákom jablká, mrkvu, loj a semienka. Na vianočné prílepšenie a pre radosť detí. Raz si z lesa aj niečo priniesol.

V lese zvanom Vápenica s deťmi stretli opusteného mladého jazvečíka. Ako ich uvidel, hlbokým snehom sa predral k nim. Už musel byť v lese dlho, bol hladný, aj keď bol dlhosrstý bolo mu zima, na dlhej srsti za behami sa mu utvorili veľké snehové gule. Ťažko sa mu preto behalo. Prichádzal večer, ďalšiu noc v lese ostať nemohol.

Horár sa s deťmi dohodol, že ho zoberie domov a bude sa snažiť nájsť jeho pána. To bolo zložité, pes nemal známku. Po týždni to už pomaly vzdával, pes si zvykal na nového pána a nový domov. Ani poľovníci ani lesníci psa nepoznali. Až náhodou jeden poľovník ho v krčme poznal. Horár zo susedného revíru si vraj pred nedávnom kúpil jazvečíka. Mohol by byť jeho.

Zvítanie horára so psom bolo dojemné. Veď taký vianočný darček ešte nedostal!

Tento príbeh je skutočný, stal sa pred tridsiatimi rokmi na Vysočine pri Hámroch.

Jiří Junek

Znova nás prekvapil...

Pracovníkov ústredia Odštepného závodu Žilina už po tretí raz, opäť milo prekvapil Sv. Mikuláš. Ráno 6. decembra 2012, pri príchode na pracovisko, na dverách kancelárií nás čakalo milé „drobné“ prekvapenie v podobe Mikuláša – dobrodinca a podkovy - symbolu šťastia. Aj toto je forma, ako sa kolegom poďakovať za usilovnosť a odvedenú prácu v roku 2012.

*Elena Kubičková,
OZ Žilina*

Ing. Štefan Langoš 115. výročie narodenia lesníckeho historika

Z našich slovenských lesníckych historických osobností je mnoho takých na ktorých sa postupne – neprávnom zabúda.

Jedným z takýchto je aj zaujímavá osobnosť lesného inžiniera a lesníckeho historika Ing. Štefana Langoša.

Narodil sa 23.12.1897 v Hrabušiciach v horárskej rodine, starší súrodenec Ľudevít bol tiež známym lesníkom. Štefan študoval na reálnom gymnáziu v Levoči a následne na Vysokej škole baníckej a lesníckej v Banskej Štiavnici a po jej presťahovaní štúdium dokončil v Soproni (1922).

Svoju lesnícku prax začínal ako zástupca prednostu Lesného úradu v Hrabušiciach, neskôr ako taxátor a zriaďovateľ coburgovských lesných majetkov v Jelšave.

V rokoch 1924 – 1935 pôsobil ako zriaďovateľ najskôr coburgovských, od roku 1928 prevzatých štátnych lesov na Muráni.

V období rokov 1936 – 1948 pôsobil na Riaditeľstve štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici. Počas Slovenského štátu tu vykonával aj osadnícke pozemkové úpravy v Banskobystrickom obvode.

Neskôr prešiel do Bratislavy na Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov (1948 – 1951), kde sa stal vedúcim oddelenia pre pozemkové veci a delimitáciu pôdneho fondu. Po vzniku povereníctiev pracoval na Povereníctve lesov a drevárskeho priemyslu, neskôr reorganizovaného Povereníctva pôdo-

hospodárstva a lesného hospodárstva (1951 – 1960). Tu viedol poštátňovanie spoločnostevných a súkromných lesov.

Od roku 1955 bol členom komisie Ministerstva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva pre lesný fond. Zúčastňoval sa prípravy nového lesného zákona.

V roku 1960 odišiel do dôchodku.

Dôležité je pripomenúť, že sa systematicky zaoberal dejinami lesníctva a históriou na Slovensku, na základe čoho napísal viaceré štúdiá o histórii lesníctva v Uhorsku. Tieto materiály publikoval najmä v Zborníku lesníckeho, drevárskeho a poľovníckeho múzea. Od roku 1971 do roku 1981 publikoval v tomto zborníku 10 štúdií o lesnom hospodárstve a o hospodárstve na veľkostatku Coburg (I. a II. diel).

K známym dielam patrí tiež

„Dekretova účasť na úprave osadníckych pomerov“ (1954), „Príspevok k dejinám lesného hospodárstva na panstvách Šaštín a Holíč“ (1971), „Lesné hospodárstvo na bývalom hradnom panstve Červený Kameň“ (1981) a ďalšie.

Bol členom predsedníctva Slovenskej spoločnosti pre dejiny vied a techniky SAV.

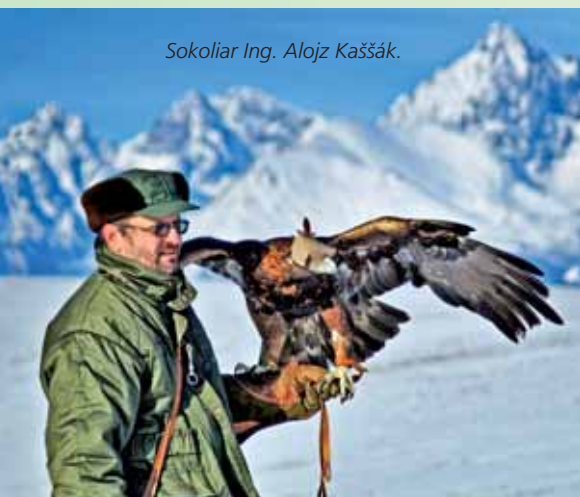
Dožil sa dlhého veku, zomrel ako 87 ročný 27.5.1984 v Bratislave. Zanechal po sebe knižné publikácie a cenné písomnosti, dokumentujúce vývoj lesného hospodárstva na Slovensku.

Viliam Stockmann

Lovy bez zbraní

Myslel som si, že v poľovníctve som už zažil a videl všetko. Pravdou ale je, že človek sa učí celý život, a tak to platí aj v mojom prípade. Pekný novembrový deň 15.11.2012 som sa zúčastnil slávnostnej akadémie, ktorú organizovala Stredná odborná škola lesnícka v Liptovskom Hrádku, pri príležitosti odhalenia rekonštruovanej sochy Raneného diviaka od liptovského rodáka Alojza Štróbla. Jednou zo sprievodných akcií tohto podujatia bol aj lov na líšky s orlami. Prvýkrát som sa zúčastnil takejto poľovačky a bol to pre mňa naozajstný zážitok. Na tejto akcii bol prítomný aj predseda Slovenského klubu sokoliarov pri SPZ Ing. Alojz Kaššák. Ochoťne mi odpovedal na niekoľko zvedavých otázok.

Sokoliar Ing. Alojz Kaššák.

Naši čitatelia Vás poznajú ako redaktora známej relácie Halali, tiež ako úspešného protagonistu vábenia jeleňov, člena reprezentačného družstva SR v tejto súťaži. Máte ešte jedného zaujímavého konička a tým je sokoliarstvo. Dokonca sa dá povedať, že sa mu venujete aj profesionálne. Vykonávate funkciu predsedu Slovenského klubu sokoliarov pri Slovenskom poľovníckom zväze. Ako ste sa dostali k tejto záľube?

Sokoliarstvo ma zaujímal už od detstva. Fascinovali ma dravce a všetko spojené s nimi, nielen v prírode, ale aj ich využitie v sokoliarstve. V čase môjho detstva sa začínala éra novodobého sokoliarstva v Európe ale i v Československu. Literatúra o tomto love nebola u nás temer žiadna a tak som bol šťastný, keď po vzniku sokoliarskych klubov v Čechách a neskôr v roku 1971 i u nás vznikol Klub sokoliarov a v časopisoch Myslivost a Poľovníctvo a rybárstvo vychádzali prvé články s touto tematikou. Samozrejme, že som sa na základe týchto skromných informácií pokúšal dravce chovať a cvičiť, ale nedarilo sa mi. Sokoliarov v našom regióne nebolo a tak som bol samouk typu pokus – omyl.

Prvá sokoliarska knižka Výcvik loveckých dravcov v histórii novodobého sokoliarstva vyšla v čase keď som mal 15 rokov a tak som ju dostal k narodeninám od mojej sestry. Pre mňa to bol darček, ktorý mi odkryl všetky tajomstvá práce s dravcami a konečne som tieto tajomstvá pochopil a začal som mať úspechy v ich výcviku. Postupne som získal kontakty na členov Slovenského klubu sokoliarov pri SPZ a po kandidátskej praxi a absolvovaní sokoliarskej skúšky som sa stal v roku 1982 aktívnym členom klubu.

Ako je sokoliarstvo na Slovensku organizované a v čom je jeho význam?

Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskom poľovníckom zväze oslávil v roku 2011 štyridsiate výročie svojho vzniku. V súčasnosti združuje 250 riadnych členov a 30 kandidátov, ktorí pôsobia po celom Slovensku. Sokoliarstvo, ako spôsob lovu a chov pernatých dravcov a sov je zakotvené vo viacerých právnych normách. V roku 2010 náš klub organizoval jedno z pravidelných zasadnutí medzinárodnej sokoliarskej asociácie IAF združujúcej viac ako 50 štátov sveta, ktorej sme členom. V rámci sprievodného programu sme delegátom z celého sveta predstavili náš systém vzdelávania záujemcov o sokoliarstvo a lovy s dravcami. Mimoriadnou poctou pre nás bol fakt, že zástupcovia zahraničných sokoliarskych klubov konštatovali, že máme jedno z najkvalitnejších sokoliarstiev na svete.

Sokoliarstvo v súčasnosti plní dôležitú úlohu napr. pri biologickej ochrane letísk, poľnohospodárskych kultúr, historických pamiatok, pri ochrane dravcov, ale je i neodmysliteľnou súčasťou ekovýchovných aktivít. Jedince z umelých odchov pomohli zachrániť viaceré ohrozené

populácie dravcov v prírode. Sokoliarstvo bolo zapísané na zoznam Svetového nehmotného dedičstva UNESCO pod názvom – Sokoliarstvo - žijúce dedičstvo ľudstva. Novodobé sokoliarstvo vystihuje heslo sokoliarov - Nelovíme pre koristi, ale pre všetko krásne pri love.

Aké požiadavky musí spĺňať záujemca o chov dravcov?

Čiastočne som už na túto otázku odpovedal. Každý kto sa chce stať členom Slovenského klubu sokoliarov pri SPZ si musí podať prihlášku, na základe ktorej sa stáva kandidátom na členstvo v sokoliarskom klube. Minimálne jeden rok musí vykonávať prax u skúseného sokoliara, kde sa učí to, čo sa nedá naučiť z kníh a stať sa členom poľovníckej organizácie. Po tejto praxi, ak úspešne absolvuje sokoliarsku skúšku pred komisiou zo 6 predmetov (história sokoliarstva u nás a vo svete; biológia dravcov a sov; choroby dravcov a ich liečenie; chov, odchov a výcvik jednotlivých druhov dravcov; zvyky a tradície v poľovníctve a sokoliarstve; právne normy na úseku ochrany prírody, poľovníctva, veterinárnej starostlivosti a ochrany zvierat), stáva sa členom Slovenského klubu sokoliarov pri SPZ. Na Slovensku sa okrem toho vyučuje sokoliarstvo ako predmet na stredných lesníckych školách v Banskej Štiavnici, Liptovskom Hrádku a Prešove, na TU vo Zvolene, na Veterinárnej univerzite v Košiciach a na Základnej škole s materskou školou v Štiavnických Baniach. V tomto sme jediní na svete. Absolvovanie tohto predmetu s prospechom výborný a veľmi dobrý sa uznáva ako vykonanie sokoliarskej skúšky. Takto prepracovaný systém vzdelávania nemajú nikde inde vo svete. Možno i to bol jeden z dôvodov, pre ktorý si slovenských sokoliarov pozvali

Aj najmladšia generácia má veľký záujem o dravcov.

v roku 2011 a 2012 sokoliari z Kazachstanu a Kirgizska na školenia svojich členov, a na pomoc pri tvorbe sokoliarskych právnych noriem. Okrem toho, naši sokoliari sú žiadani v celej Európe ako uznávaní odborníci v odchovniach, pri predvádzaní dravcov, biologickej ochrane a podobne.

Samozrejme to sú teoretické predpoklady sokoliarčenia. Na chov a výcvik dravcov je treba mať vhodné priestory na ich držbu, potravu, výcvikový priestor, tolerantnú rodinu a množstvo voľného času.

Na základnej škole s materskou školou v Štiavnických Baniach sa vyučuje predmet sokoliarstvo.

Ktoré druhy dravcov sa môžu používať na tieto účely?

Sokoliarskymi metódami je možné vycvičiť prakticky akýkoľvek druh dravca a sovy, krkavcovité vtáky a dokonca i strakoša veľkého. Na praktický lov sa však používajú u nás najčastejšie veľké sokoly – sokol sťahovavý, sokol rároh, sokol lovecký alebo ich krížence a veľmi obľúbený je jastrab lesný a orly skalné. V poslednom období si veľkú obľubu medzi sokoliarmi získava juhoamerický dravec – kaňúr okrúhlochvostý. Treba podotknúť, že všetky dravce používané u nás na sokoliarstvo pochádzajú z umelých odchovov našich členov alebo zo zahraničia.

Gratulácia po úspešnom love na lišky.

Prednáška v jurte pre kazašských sokoliarov.

Ako dlho trvá výcvik a ktoré druhy sú najvhodnejšie na chov a držanie v zajatí?

Dĺžka výcviku dravca závisí od toho, v akom veku ho sokoliar získa. Dlhší je výcvik tzv. hniezdoša – mladého ešte neopereného vtáka, kratšie trvá zvládnutie dorasteneho jedinca. Všetko ale závisí hlavne od toho, koľko času mu sokoliar venuje a od povahy vtáka. Priemerne ale výcvik trvá asi jeden mesiac. Dravca treba ale každý rok po výmene operenia znovu docvičiť to, čo mimo sezóny zabudol.

V sezóne, ktorá trvá od septembra do februára je treba držať dravca v tzv. loveckej kondícii – čo je niečo ako správna forma športovca, čo je veľmi náročné.

Nedávno sme sa zúčastnili poľovačky pomocou orlov. Priblížite nám spôsob a priebeh takého lovu.

Lov líšok orlami je zasa taká slovenská špecialita. Nikde inde vo svete sa takto, formou spoločnej poľovačky pomocou orlov skalných nelovia líšky. Tieto lovy sa u nás organizujú už viac ako 20 rokov a tešia sa obrovskej pozornosti v sokoliarskom svete. Na trojdňových lovoch, ktoré sa konajú pod Tatrami, na Spiši, v okolí Rimavskej Soboty i inde pomocou 10 -15 orlov skalných sa dá uloviť 8 až 15 líšok. Predpokladom je vhodný terén, dostatok líšok v revíroch a kvalitní honci. Napríklad v okolí L. Hrádku sa ako honci zúčastňujú študenti SLŠ v rámci praxe z poľovníctva.

Stáva sa aj to, že niektorému jedincovi počas lovu zachutí sloboda a už sa viacej nevráti?

Samozrejme, stáva sa, že dravec pri výcviku alebo love zblúdi. Nie je to však preto, že mu zachutí sloboda. Sokoliar s dravcom, ktorý je voľne pustený denne lieta a dravec neuletí. Občas sa ale stane, že neodhadne dravcovu kondíciu a vták proste nemá chuť priletieť alebo jednoducho sokoliar a dravec stratia spolu kontakt. Väčšinou to ale dobre skončí a dravec nájde svojho sokoliara alebo naopak. Pomáha nám aj technika. Dravce majú

počas voľného lietania ako súčasť výstroja miniatúrnu vysielaciu, pomocou ktorej sa dajú v teréne nájsť.

Táto záľuba je pravdepodobne celoživotným poslaním. Čo to všetko obnáša vlastníť doma dravca?

Nenazval by som to poslanie, ale štýl života. Ak sa chcete nejakému koníku venovať naplno, tak sa z neho stáva „kôň“. Poznajú to kynológovia, chovatelia, včelári a podobne. Je to práca so živým tvorom, ktorý sa nedá odložiť do kúta, treba ho kŕmiť 365 dní v roku kvalitnou potravou, 5 mesiacov s ním takmer denne lietať v prírode, vyrábať si sokoliarske pomôcky, mať ho umiestneného tak, aby si nepoškodil operenie, ak ochorie, liečiť ho... Skrátka je to rehoľa, ale vrelo ju odporúčam. Pestuje vzťah ku zodpovednosti, láske ku zvieratám, predstavuje návrat k prírode a ku našim historickým koreňom.

Ako má postupovať neodborník, ak náhodou nájde takéhoto dravca.

Dravce a sovy z voľnej sú chránené živočíchmi. Vzťahujú sa na ne ustanovenia vyplývajúce zo zákona o ochrane prírody. V prípade, že nájdete poraneného dravca v prírode, je potrebné tento nález oznámiť pracovníkom ochrany prírody, buď na úrad životného prostredia, alebo na správu veľkoplošného chráneného územia. Ak je tento dravec sokoliarsky, je majetkom sokoliara. To, že je sokoliarsky vedený poznáte podľa toho, že má na nohách remienky – pútka, zvončeky – rolničky alebo vysielaciu. Vždy ale má na nohe menovku s adresou a číslom telefónu sokoliara. Dravca treba umiestniť niekde na kľudné, tiché miesto, najlepšie do tmavej miestnosti. Nesnažte sa ho kŕmiť - už vôbec nie bravčovinou, alebo napájať a snažte sa čo najskôr kontaktovať jeho sokoliara. Ak mu zavoláte a pomôžete získať jeho dravca späť, verte, že budú obaja šťastní.

Ďakujem za rozhovor

Milan Longauer

Kniha

Nebíčko v papuľke prináša recepty z prvých 20 relácií rovnomennej televíznej relácie

Šéfkuchár a svetobežník Jaroslav Židek v televíznom seriáli Nebíčko v papuľke objavuje krásne zákutia Slovenska. Cestuje po krajine, ktorá je pre rodáka z Prahy už dlhší čas domovom, zoznamuje sa s novými ľuďmi, spoznáva rozličné regióny a pátra po miestnych jedlách. Podľa jeho slov práve tie najlepšie dobroty na svete aj tak pochádzajú z kuchyne mamičky či starej mamy. Kniha Nebíčko v papuľke prináša

čitateľom recepty z prvých 20 častí rovnomenného televízneho seriálu. Ako sme už približne pred rokom v Lesníku písali, dve zo spomínaných 20 častí, boli natočené v odštepných závodoch LESOV SR, š. p. Môžeme si pripomenúť, že prvá z nich – Poľovačka na jelienuča bola

nakrútená so sprievodom Ing. Petra Kurica v Malej zvernici Topoľčianky a druhá – Bažantnica v OZ Palárikovo. Pán Židek si vďaka Ing. Patrikovi Micháľovi mohol vyskúšať poľovačku na bažanty a zažiť slávnostný výrad. V knihe nechýbajú farebné fotografie aj z našich nakrúcaní. Ako bonus pridal autor ku každej epizóde vlastný recept, ktorý v televíznom seriáli neodszel. Knihu s podpisom autora i s venovaním je možné objednať si na internetovej stránke:

www.nebickovpaulke.sk.

Proč mám ráda les Anna Polívková

Anna Polívková si k focení vybrala fotky lesní bystřiny a lesního zákoutí.

V příjemném prostředí slavnostního sálu zámku ve Křtinách, který je sídlem Společenského a vzdělávacího centra Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny Mendelovy univerzity v Brně se 15. listopadu 2011 konala vernisáž výstavy fotografií národních parků v České republice. Na vernisáži vystoupila mladá česká herečka Anna Polívková. Po studiu na konzervatoři nejprve studovala nonverbální divadlo na HAMU, posléze odešla studovat na Mezinárodní školu pohybového divad-

la Jacquese Lecoqa do Paříže. Známa i na Slovensku je z televizního seriálu Soukromé pastí a filmů Stínu neutěčeš, Květy sakury a třeba Vy nám taky, šéfe! Tato dáma má velký komediální talent. Ve svém vystoupení na zámku však představila i svůj dramatický a lyrický rejstřík - pohybem a dalšími výrazovými prostředky ztvárnila symfonickou báseň Vltava z cyklu Má vlast Bedřicha Smetany. Proto jsem byl zvědav, co mi odpoví na otázku „proč mám ráda les“.

„Žiji v Praze, tedy jsem tam prožila i dětství. Bydleli jsme nedaleko letohrádku Hvězda, která stojí v lese, vlastně v bývalé královské oboře. Les byl tedy místem dětských her s mými kamarády. Teď bydlím nedaleko parku Stromovka, která bývala také oborou, je místem mých občasných procházek se psem. Na pokraji Stromovky teče naše krásná řeka Vltava. Vnímám spojení lesa a vody. V lese, pramení potůčky, z nich jsou bystřiny, řeky. Proto mám ráda les.“

Které stromy máte nejraději?

„Líbí se mně smíšené lesy, jehličnaté i listnaté stromy různého věku a vzrůstu. A z nich mám snad nejraději břízu. Krásná je na jaře vedle rašícího modřínu. Slyšela jsem, že lesy Školního lesního podniku jsou velmi krásné. Snad někdy budu mít možnost je poznat.“

Připravil Jiří Junek

Anna Polívková a její hafuša.

V ostatnej dobe problematika PRO SILVA aj v rámci LS Beňuš vystupuje intenzívne do popredia. Nechcem tým povedať, že sme sa týmto otázkam aj v minulosti nevenovali, nakoľko LS Beňuš patrí k priekopníkom PRO SILVA u OZ Beňuš. Nastal však útlm zapríčinený rozsiahlou vetrovou kalamitou z roku 2004 a následných kalamít. O prvoradosti jej spracovania niet čo polemizovať. Aj toto obdobie však ustáva, decennálny etát bol v ôsmom roku platnosti LHP (2004-2013) naplnený predovšetkým náhodnými ťažbami. A to v už v roku 2005 bola vykonaná prvá aktualizácia LHP (PSL). V súčasnosti fungujeme v zmysle platnej legislatívy, hlavne §23 ods. 8 a ods. 9. zákona č.326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

V budúcom roku (2013) nás čaká obnova PSL a je najvyšší čas dôkladne sa zaoberať ďalšími postupmi v hospodárení berúc do úvahy už spomínané minulé obdobia. Zmena zaužívaných spôsobov hospodárenia je na mieste, a musí vychádzať predovšetkým zo zmeny v myslení a postojoch. Prvý krok k prírode blízkeho pestovaniu lesa je práve tu. Princípy prírode blízkeho pestovania lesa musia byť zakomponované v PSL, a to nielen ako objekt resp. porast Pro Silva v opise porastu, ale aj tomu odpovedajúcimi výchovnými a obnovnými postupmi popísanými v pláne hospodárskych opatrení. Pri plánovaní uvedených postupov je potrebné cez využitie potenciálu porastu a ďalších možností dosiahnuť predpokladaný cieľový stav. Rovnako, rovnorodé porasty s nízkym odolnostným potenciálom, od ktorých môžeme nanajvyššie očakávať nevyrovnanú produkciu alebo aj stav kedy nám pri súčasných extrémnych klimatických výkyvoch rubnú zrelosť ani nedosiahnu, sú nie budúcnosťou. Dôvod je logický, sú náchylnejšie pôsobeniu celému spektru škodlivých činiteľov. Následne vzniknuté, miestami až ťažko zalesniteľné holiny s hroziacou degradáciou pôdy vyžadujú zvýšené náklady na obnovu a starostlivosť o mladé lesné porasty a sú značnou ekonomickou záťažou.

Snaha o nízko nákladové pestovanie lesa by mala byť prioritná. Každému lesníkovi – lesnému hospodárovi je jasné, že pristupovať k uvedenému paušálne je nemožné. Východisková situácia je prípad od prípadu rôzna. Je však až trestuhodné nevyužiť všetky možnosti, ktoré nám nielen prírodné procesy a porastové možnosti, ale aj stanovištné a technologické podmienky ponúkajú.

Rovnovaké a rovnorodé tzv. „uniformné“ porasty, ako ich ja nazývam, nie sú výnimkou ani na dvoch LHC lesnej správy Beňuš. Pohľad do 60 – 70 ročného jednovrstvového porastu s minimálnou hrúbkovou diferenciaciou a so zastúpením smreka 90-95%, niekde aj 100% je síce výsledkom dlhoročného hospodárenia typického pre les vekových tried a preto stojí za zamyslenie, ako ďalej. Riziká, ktoré so sebou nesie takýto porast, sú vážne. Ak sa k úvahám, čo s tým do budúcnosti, pridajú parametre, ako sú dobré sklonové pomery a sprístupnenie, nie je nad čím váhať, a je na mieste začať s prebudovou takýchto porastov. Cieľom by mal byť lesný porast výškovo a hrúbkovo diferencovaný,

Za prírode blízkeho hospodárením v lese

PRO SILVA a obnova PSL

zmiešaný zo stanovištno vhodných drevín. Len v takomto poraste je možná nepretržitá obnova a vývoj cez ťažbu jednotlivých stromov alebo skupín počas dlhej obnovnej doby a zabezpečenie trvalej produkcie pri zachovaní všetkých ostatných mimo produkčných funkcií.

Zaslanie návrhov hospodárskych opatrení zo strany obhospodarovateľa pre vyhotovovateľov PSL ako požiadavky na zapracovanie do Správy o doterajšom hospodárení a o určení zásad na vyhotovenie PSL nemôžeme vnímať ako supľovanie ich práce, ale ako ďalší krok k dosiahnutiu vyššie uvedeného cieľa.

V rámci lesnej správy Beňuš máme 4 objekty PRO SILVA – Drakšiar o výmere 296,55 ha, Tajch o výmere 120,96 ha, Zamrzlá o výmere 472,77 ha, Zúbra o výmere 111,63 ha. K uvedeným objektom sme v súčasnosti navrhli pričleniť porasty o celkovej výmere 416,61 ha. Pri samotnom vyhotovovaní PSL bude dôležité obstať a obhájiť navrhované zásahy. Je to o úzkej spolupráci s vyhotovovateľom PSL. Na území lesnej správy Beňuš máme lokality ako Päť chodníkov, Magury, Breziny, Vlčienec, Snóbel, v ktorých sú lesné porasty vhodné na prebudovu na prírode blízky les. Popísať jednotlivé špecifiká našich návrhov by bolo na rozsiahly elaborát. Preto aspoň schematicky k hlavným návrhom.

Vo výchovných ťažbách do 50 rokov je nie správne zaužívaný negatívny výber v podúrovni s nízkou intenzitou zásahu. Pri návrhoch intenzity vo výchovných ťažbách bola našim zámerom silnejšia intenzita (20-25% až cez 30% zásoby/ha) s cieľom zvýšenia stability a produkcie. Zásahy smerovať do úrovne s ohľadom na najkvalitnejšie jedince a vytvoriť dostatok priestoru pre zväčšenie ich korún. Chybou je akýsi všeobecne prevládajúci negatívny postoj k podúrovni a jej zbavenia sa za každú cenu. Už v tejto fáze musíme práve aj v podúrovni vybrať kvalitné, zdravé jedince a podporovať ich. Vznikne základná črta pre budúce výškové aj hrúbkové rozvrstvenie.

V porastoch navrhnutých na prebudovu sme vychádzali z možnosti prebudovy na trvalo viacetážový porast alebo prebudovy na výberkový porast podľa danosti toho ktorého porastu.

V obnovovaných porastoch sme vychádzali s ich stavu a rozpracovanosti resp. poškodenia kalamitami. Intenzitu obnovnej ťažby sme v mladších porastoch pri obnovnej dobe 60+ rokov navrhovali okolo 20% a pri kratšej obnovnej dobe 30-50 rokov okolo 25+%.

Najväčší podiel medzi nami navrhovanými porastmi tvorili porasty 50-70 ročné, kde by sme pri návrhu dlhšej obnovnej doby (60-80 rokov) mohli začať z obnovnou ťažbou menšej intenzity rozloženej na dlhšiu časovú periódu, čím ich chceme postupne pripravovať na prirodzenú obnovu a vytváranie viacrstvovej štruktúry. Napríklad aj postupom, že prvé zásahy by boli zamerané na presvetlenie, nie však na celej ploche porastu ale v skupinách a časti porastu ponecháme bez zásahu. Uplatníme zdravotný a negatívny výber. V uvoľnených skupinách by malo nastúpiť prirodzené zmladenie. Skupiny nebudeme rozširovať ale vytvárame ďalšie, najmä negatívnym výberom v prospech kvalitných jedincov. Pri dosiahnutí cieľovej hrúbky tieto ťažíme a uvoľňujeme priestor pre presun nárastu a mladiny do strednej vrstvy.

Pri návrhu jednotlivých hospodárskych opatrení je potreba brať do úvahy či je možné dosiahnutie požadovaného cieľového zastúpenia schopnosťou prirodzeného zmladenia, alebo je potreba ich podsadiť. U nás je situácia rôznorodá, od porastov kde sa nádherne zmladzuje smrek, jedľa a masívne buk, až porasty kde je potrebné proces naštartovať po skupinkách, jednotlivým výberom v úrovni, v medzerách. Zo skúseností ale môžeme povedať, že prirodzená obnova u nás „ide“ a je len na nás, ako tento potenciál využijeme.

Z výmery lesnej správy tvoria už existujúce objekty PRO SILVA 16,5% a po pripočítaní novo navrhovaných porastov sa podiel zvýši na 23 %. Z pohľadu našich terénov a tým aj technologických možností je to zaujímavé číslo a o ekonomickom aspekte ani nehovorím.

Prírode blízke pestovanie lesa je vo svojej podstate jednoduché, **zrozumiteľné**, ale dovolím si tvrdiť, že len pre toho, **kto mu chce rozumieť**. Že to postupnosť krokov, kde okrem zámeru a zapláňovania treba dôraz klásť na samotnú realizáciu. Uplatňovať pri nej šetrné ťažbové a približovacie metódy. Ide o realizáciu dlhodobú až generačnú, pokiaľ sa dostaví očakávaný cieľ. A tu je na mieste obava, aký vplyv na ňu bude mať v objektoch PRO SILVA verejných obstarávaní. K tomu sa však budeme vedieť vyjadriť a vyhodnotiť ho až neskôr.

Je však len na nás, do akej miery si osvojíme zásady pestovania prírode blízkeho lesa, využijeme danosti prírody, dohliadneme na kvalitu vykonávaných prác na ceste vedúcej k stabilným diferencovaným, zmiešaným lesným porastom.

Text a foto: Martin Kovalčík

Modranské oskoruše pritiahli pozornosť európskej odbornej verejnosti

Dňa 4.10.2012 sa v Modre konala medzinárodná akcia, na ktorej sa zúčastnili odborníci v oblasti lesníctva z rôznych inštitúcií, aj laická verejnosť z krajín ako Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko, Luxembursko, Švédsko a Česká republika. Akciu som pripravoval po dohovore s nemeckou stranou, so zakladateľom spolku „Förderkreis Speier-

ling“ Prof. Dr. Wedig Kausch-Blecken von Schmeling, ktorý pôsobil ako dekan na Vysokej odbornej škole v Göttingene a p. Dr. Ludwigom Albrechtom, predsedom spolku, ktorý každoročne organizuje stretnutia. Cieľom tohto združenia je zachovanie lesných drevín druhu „Sorbus“, medzi ktoré patrí aj Sorbus Domestica – oskoruša, alebo nemecky „Speierling“. Členovia sa stretávajú každoročne v niektorej z krajín – Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko, Luxembursko... Vzhľadom k tomu, že som dlhší čas žil s rodinou v Nemecku a ako lesný in-

žinier mám k tejto problematike blízky vzťah, zúčastnil som sa v roku 2009 osobne tejto akcie, kde som prezentoval vlastnú prednášku o oskorušiah na Slovensku. Po prednáške sme sa dohodli, že zorganizujeme na Slovensku stretnutie. Účastníci predovšetkým prejavili záujem o mohutné „Modranské oskoruše“. Slovo dalo slovo a tak sa po prvýkrát od vzniku spolku konala akcia v inej ako v nemecky hovoriacej krajine. Na akciu prišli odborníci v oblasti lesníctva, spomeniem iba mená Prof. Dr. Raphael Th. Klumpp z Univerzity vo Viedni, Dr. Ludwig Albrecht a Dr. Christoph Abs. Na akcii sa za slovenskú stranu zúčastnila Prof. Viera Paganová z SPU v Nitre, Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva. Po osobnom uvítaní v Modre sme sa s účastníkmi akcie presunuli priamo k „Modranským oskorušiam“, kde v upravenom okolí priamo pod najväčšou oskorušou oficiálne privítali vzácnych hostí primátorka mesta Modra Ing. arch. Hana Hlubočká a ako prípitok na uvítanie sa podávala oskorušovica vyrobená z Modranských oskoruší. „Len škoda, že som bol autom“. Pod oskorušou odzneli krátke prednášky a nasledovalo meranie najmohutnejšej oskoruše pod vedením Dr. Ludwiga Albrechta. Dnes môžeme povedať, že Modranská oskoruša je s priemerom kmeňa 160 cm najmohutnejšou známou oskorušou v Európe. Vek bol odhadnutý na minimálne 360 rokov, ale môže byť aj viac ako 500 rokov. Nasledoval piknik v krásnom slnkom zaliatom prostredí Modranských oskoruší. Vymenili sme si navzájom názory a dobre padla aj ochutnávka vína. Na záver pozval prof. Ing. Fedor Malík DrSc všetkých účastníkov k sebe domov na ochutnávku vína.

Program pokračoval na univerzite v Nitre, Katedre biotechniky parkových a krajinných úprav, kde odzneli odborné prednášky. Na akcii bola nadviazaná spolupráca medzi SPU v Nitre, Fakultou záhradníctva a krajinného inžinierstva a Univerzitou prírodných zdrojov a výskumu vo Viedni. Som presvedčený, že stretnutie prispeje k prijatiu opatrení na zachovanie genofondu slovenských oskoruší, v ktorých výskyte patríme medzi svetové veľmoci.

Akú perspektívu má oskoruša na Slovensku?

Oskoruša patrí medzi prehliadané ovocné dreviny a vzácne sa vyskytujúce lesné dreviny so „železotvrdým“ drevom. Drevo oskoruše je v zahraničí veľmi cenené pre svoje úžitkové vlastnosti. Je neobyčajne ťažké - s 0.88 g/cm³ je to najťažšie drevo zo všetkých európskych drevín. Farbu má pieskovú, niekedy načervenalú až hnedastú, podobnú brekyni. V minulosti sa kvôli týmto vlastnostiam vysoko cenilo a používalo na výrobu mechanicky najviac namáhaných súčastí. U nás je oskoruša známa skôr svojimi chutnými sladkými plodmi, ktoré sa však môžu konzumovať až po ich plnom dozretí, kedy sa triesloviny premenia na cukry a plod zmäkne. Plody sa voľakedy na Považí predávali na tržniciach. Na panských hostinách sa oskoruše konzumovali po jedle na pretrávenie. Už vtedy poznali ľudia ich liečivú silu, ktorá sa využívala pri za-

Z redakčnej pošty

Reakcia na otvorený list Stockmanna

**NÁRODNÉ LESNÍCKE CENTRUM
ÚSTAV LESNÍCKEHO PORADENSTVA A VZDELÁVANIA**
Sokolská č. 2, Zvolen

živacích problémoch. Starší pamätníci tradujú, že oskoruše liečia 9 vnútorných ochorení. Niečo pravdy na tom určite bude. Dôvod, prečo sa plody oskoruše komerčne viac nepredávajú je ich krátka konzumná zrelosť. Na strome dozrievajú postupne často od septembra až do prvých mrazov. Plody pri dozrievaní veľmi rýchlo hniličujú, ale medzi sortami sú v čase konzumnej zrelosti veľké rozdiely. Priestor pre selekciu je obrovský. Rozdiely v chuti, vône, cukornatosti, tvare, farbe a dozrievaní sa pri jednotlivých formách plodov výrazne líšia, podobne ako pri rôznych sortách jablák. V Nemecku sa považujú za najlepšie na pálenie známej oskorušovice jablčkovité formy s červeným líčkom, čo môžeme potvrdiť z vlastných skúseností. Niektoré formy oskoruší hniličujú už na strome a padajú už uhniličené, iné mäknu až po opadnutí. V súčasnosti už vo viacerých krajinách Európy prebieha selekcia a zakladajú sa plantáže, kde sú vysádzané rôzne formy, dokonca už sú aj uznané sorty oskoruší, ako napr. SOS-SENHEIMER RIESE s veľkosťou plodov takmer 5 cm v priemere. Je potrebné aby sa pre ovocinárske využitie získali sorty s požadovanými vlastnosťami, ako napríklad sladké aromatické plody na výrobu destilátov a vín, trvanlivé plody s dlhou konzumnou zrelosťou, znášajúce transport na miesto predaja a podobne. Ako vzor uvediem Nemecko, kde sa vysadilo viac ako 2 milióny oskoruší do lesných porastov, stromoradií a parkov. Založili sa plantáže na udržanie genofondu. Cieľom je selekcia mohutných, rýchlorastúcich oskoruší pre využitie v lesnom hospodárstve a na druhej strane selekcia nízkych stromov s veľkými kvalitnými plodmi pre ovocinárske využitie. Na Slovensku sa doposiaľ nezačali žiadne aktivity väčšieho rozsahu. Napriek tomu máme, podobne ako za hranicami na Morave azda najväčší výskyt stáročných jedincov oskoruší. Zrejme naši otcovia vedeli lepšie doceniť význam tohto stromu. Aj v súčasnosti sa však nájdu u nás ľudia, ktorí pestujú a vysádzajú oskoruše do záhrad. Vďaka skupinke nadšencov sa oskoruša udržiava v našich poliach a záhradách. Som presvedčený, že vďaka svojim plodom sa určite oskoruša udrží ako ovocný druh a po vzore iných krajín sa začne vnášať na vhodné stanovišťa do našich lesov.

Martin Mokráň

Vec: Školenie lesných odborných hospodárov – stanovisko

Dňa 16.10.2012 sme dostali Vás list so stanoviskom Klubu seniorov lesníckej školy v Banskej Štiavnici ku školeniam odborných lesných hospodárov.

K prvej časti listu, ohľadom možnosti odňatia osvedčenia na výkon činnosti OLH v prípade necasti na školení je potrebné podotknúť, že NLC - ULPV Zvolen nie je kompetentný vykladať jednotlivé ustanovená zákona o lesoch. Text v pozvánke vychádza z usmernení MPRV SR, na základe ktorých sme povinní evidovať účast a necast OLH pozvaných k absolvovaniu školená. Uvedenú evidenciu predkladáme na MPRV SR vždy po skončení daného cyklu školení (2x ročne za jarné a jesenné obdobe). MPRV SR následne vyzva príslušné KLU k začatiu konania o odobraté osvedčenia u tých OLH, ktorí sa bezdôvodne, bez patribneho ospravedlnenia školená nezucastnili. NLC - ULPV Zvolen v prípade ospravedlnanej necasti, bez akýchkoľvek problémov zaradí daného OLH na niektorý z následných termínov školení.

Pri stanovovaní výšky platby za školené NLC vychádza z reálných nákladov, potrebných na jeho zabezpečenie. Jeho výška je plne porovnatelna a vo vasine prípadov nižšia, ako je to u iných typoch školení, ktorých absolvovanie ukladuj právne predpisy.

NLC je síce ústredným štatnym orgánom zriadená a riadená príspevková organizácia, avšak finanne zabezpečenie vykonávania štátnou správou požadovaných činností z roka na rok klesá a mnoe činnosti (ako aj školené OLH) nie je vôbec kryté z prostriedkov štátneho rozpočtu.

Samotné náklady na školené tvoria odmeny lektorom, učebné pomôcky (kniha, CD), obcerstvene. Toto sú náklady, ktoré si každý lahko uvedomí. Okrem týchto hradime aj náklady na korešpondenciu a komunikáciu s príslušnými OLH, prípadne ich zamestnávateľmi, týkajúcu sa jednotlivých školení, a dalej režijné náklady na priestory a technické zabezpečenie. V neposlednej miere je to aj vedené evidencie školení a údajov o jednotlivých OLH, čo je potrebné pokryť mzdou zamestnancov, ktorí túto činnosť vykonavuj.

S tým, že dôchodca má nizi príjem ako zárobkovo činná osoba sa polemizovať vskutku nedá. Treba však povedať, že sú aj lesníci, ktorí ijuj možno iba z toho, že vykonavuj činnosť OLH. Možno aj oni, alebo ešte nejaká iná skupina by si zasluzili zlavu, ale nebola by to pozitívna diskriminácia voči tým, ktorí by platili plnú čiastku? Na finančnú čiastku vynaloženú na školené sa teda nedá pozert iba z pohľadu koľko percent z mesačného dôchodku je potrebné na školené vynaložiť, školené je totiž platné 5 rokov, čo je 60 mesačných platov, i dôchodkov, čo predstavuje menej ako 3 € na mesiac.

Dovoľujeme si ešte upozorniť, že inštitút OLH nie je obligatorny, teda je na dobrovoľnom uvážení každého držiteľa, i sa školená zúčastní alebo nie. „OLH“ nie je vedecký titul, OLH zaväzuje svojho držiteľa v zmysle zákona pri odbornom obhospodarovni lesa dodrazavat platnú legislatívu, ale zaroven mu umonuje požadovať za túto činnosť od majiteľa lesa finančnú odplatu. Ak uvai, že je to pre neho nerentabilné, načo mu je potom odborná spôsobilosť OLH?

Záverom ešte niekoľko slov k odbornému vzdelávaniu v LH, ktoré je, ako ste správne poznamenali, hlavným poslaním NLC - ULPV Zvolen. Nastu za posledných 5 rokov vydal v rámci projektov financovaných z európských fondov viac ako 30 odborných lesnickych publikácií (http://www.nlcsk.sk/nlc_sk/ustavy/ulpav/publikacie.aspx), ku vasine ktorých zorganizoval aj tematické semináre. Bezodplatne sa ich zúčastnilo niekoľko tisíc lesníkov z celého Slovenska. Samozrejme pri organizovaní týchto aktivít v nasledujacom období budeme oslovovať s ponukou účasti aj Vás klub.

S pozdravom

Ing. Milan Sarva, PhD.
riaditeľ NLC – ULPV Zvolen

Na vedomie:

- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Sekcia lesného hospodárstva a spracovania dreva, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava
- Lesmedium SK, s.r.o., efeditor Ján Fillo, Mierová 18, 821 05 Bratislava

Zasmejte sa

Dvaja poľovníci si rozprávajú zážitky:

- Nedávno, v Afrike, zo vzdialenosti 500 metrov som jedinou strelou zabil slona.
- Ja som zas pri kúpaní sa v oceáne holými rukami zahrdúsil veľrybu.
- A počul si o Mŕtvom mori? Keby nebolo mňa, ešte by žilo.

☞

Príde bača Jožo z nákupov z mesta, vytiahne na stôl kovovú nádobu a valach sa ho pýta:

- Jožo, čo to máš?
- To je termoska.
- Jaaj... a ako to funguje?
- To čo dáš dnu teplé, teplým ostane a čo studené, zostane studeným.

Na druhý deň donesie aj valach termosku a bača Jožo mu hovorí:

- Hmm... vidím, že aj ty si si ju kúpil. A čo v nej máš?
- Kávu a dva nanuky.

☞

Idem autom a vidím záblesk kamery. Hneď som pochopil, že ma fotia kvôli prekročeniu rýchlosti, aj keď som vedel, že rýchlosť som neprekročil. Tak aby som sa uistil, že mám pravdu, obišiel som ulicu a prešiel znovu v tom istom mieste ešte pomalšie. Bola to pre mňa zábava, tak som prešiel okolo tej kamery ešte trikrát s rýchlosťou korytnačky a s úsmevom som ešte zakýval do kamery, ktorá ma fotila po každom prejazde. Za dva týždne som dostal list, v ktorom bolo päť šekov za nezাপnutý pás.

☞

Príde pocestný na salaš a bača práve obeduje. Krája si slaninu, syr a zapíja to žinčicou. Pocestný si sadne oproti nemu a na prázdno preglga. Bača na neho súcitne pozrie a spýta sa ho:

- Chceš hryza?
- Áno, chcem!
- Bača sa usmeje a zreve:
- Na neho, Dunčo!

DISC

Všetkých, čo po úradnom aktívnom veku prikvačí dôchodcovská chudoba, prikvačia aj neodbytné choroby. Máme však šťastie, že máme naše zdravotníctvo na takej vysokej odbornej úrovni, že nedá len tak ľahko občianovi zgegnúť, samozrejme, ak má peniaze. Keby už naozaj mal skapať, prevezú ho, hoci aj s celou zdravou rodinou na liečenie do Salzburgu, ako sa to stalo jednému môjmu známemu, ktorý má známosť tiež s jednou mojou známou.

Keď moju známou, tetku Trepáčku, vyprevadili predčasne do dôchodku, na druhý deň ju skosil taký heksenšús, že niekoľko dní v bolestiach chodila poležiaci. Keď jej žiadne lieky nezabrali, odviezli ju aj bez preukazu poisťovca k rómskej šamanke Hermíne, ktorú titulujú docentka. Naordinovala jej nejaké bylinky a ako doplnkovú liečbu odporučila, aby vyskúšala kozmodisk.

Nedávno sme sa s mojou starkou vybrali na megadisco pre čakateľov na kremáčné spolopenie. Tam sme sa presvečili, že stará rómska šamanka Hermína nie je žiadna cigánka. Ako sa tak obzeráme po sále, neďaleko nás... (tajnička).

Pomôcky:	ublížili na cti	koniec tajničky	ochrana tovaru	české mužské meno	hráč na trúbe					
kea, Arad, rapid, Prater										
vriedok na tvári					rýchlik (odb.)					prudko mykať
dospelá žena (nár.)					patriaci Etele					
mesto v Rumunsku					pnik orgán čuchu				EČV Šale abakus	
bylinkár								nahý model vnútri (lek.)		
ibidem (skr.)			výlučok obličiek nájdená vec				slonovina odvezenie			
iba				skonať, po česky tropická rastlina						
Abrahámov syn (bibl.)					a dáto (skr.) súper, rival			novozél. papagáj dom. meno Emila		
		severský parohatý cicavec							tasto solo (skr.) rímska štvorka	
		národné hospodárstvo								
		vydávať zákazy								

	zápisník	číselná lotéria	grécka bohyňa vášne	začiatok tajničky	stroj na osievanie
pocit šťastia, blaženosť					
vodná rastlina					
väčšie zväzky slamy					
skratka knokautu			značka selénu hlupák (expr.)		
	viedenský zábavný park	gníav okvetný lístok			
plienka (hovor.) stred tajničky					

Uveríte?

Výcvik v aportovaní priniesol neočakávané výsledky.

Úplne nové možnosti využitia väčších plemien psov priniesol netradičný výcvik v aportovaní pri vodných nádržkách, ktorý si vyskúšali nemeckí kynológovia. Postupným zväčšovaním rozmerov konárov, ktoré mali títo štvornohí pomocníci človeka priniesť, sa ukázalo, že psi sú využiteľní aj na vodnú dopravu dreva. Tento spôsob splavovania kmeňov má tu výhodu, že psi sa dokážu po vykonaní úlohy rýchlo vrátiť a ich produktivita práce je tak vyššia ako u človeka. „Nezanedbateľným prínosom je aj to, že sa na nich nevztahuje kolektívna zmluva, nepýtajú dovolenky ani zvýšenie platu,“ pochvaloval si autor tohto pracovného postupu.

Naše zariadenia

Rekreačná chata Sviniarka

Milan Longauer

Hoci samotný názov chaty neznie lichotivo, napriek tomu sa jedná o jedno z najlepšie vybavených zariadení v rámci OZ Čierny Balog. Svedčí o tom aj jej návštevnosť.

Kompletná rekonštrukcia interiéru chaty a jej vybavenia radí tento objekt do lepšej kvality. Celková kapacita 16 pevných lôžok, väčšinou umiestnených na poschodí, umožňuje využitie aj pre väčšiu skupinu návštevníkov, na organizovanie rôznych rodinných a spoločenských stretnutí. Na prízemí sú okrem kompletne vybavenej kuchyne, sprchy a toalety. V malej predizbe sa dá príjemne posediť, rovnako ako v hlavnej spoločenskej miestnosti s veľkým kozubom. Okolité tiché prostredie v blízkosti lesa spríjemňuje možnosť nerušeného posedenia na vonkajších lavičkách. Chata je pohodlne dostupná autom vo

vzdialenosti 3 km od obce Čierny Balog. Okolité príroda v turistickej oblasti Ve-

porské vrchy umožňuje využívanie na letnú turistiku, cykloturistiku a zber lesných plodov. Zo zimných športov je okolie najvhodnejšie na bežec-ké lyžovanie. Neďaleké Lyžiarske stredisko Čierny Balog ponúka upravené lyžiarske zjazdovky ktoré ocenia začínajúci aj pokročilí lyžiari. Dĺžka zjazdových svahov je 1 km a veľká časť z nich je v prípade potreby pokrývaná technickým snehom. Vďaka klimatickým podmienkam sa lyžuje od decembra do marca. V blízkom okolí je možné navštíviť turistické atrakcie ako: Čiernohronska železnica, Lesnícky skanzen vo Vydrove, Dobročský prales a Bystriansku jaskyňu.

Trvalé využívanie územia Čierneho Balogu s rozvojom hospodárstva, najmä baníctva a s ním spätého drevorubačstva, uhliarstva a pastierstva v oblasti Horehronia sa začalo v 15.-16. storočí. Od začiatku druhej polovice 16. storočia vznikali na území lupčianskeho panstva a mesta Brezna drevorubačské osady, ktoré tvorili prevažne nemeckí prisťahovalci z alpskej oblasti. V súvislosti s nimi sa spája aj vznik Bielych a Čiernych Handlov. V tom čase v okolí Čierneho Hrona boli pri-

stahovaní aj polokočovní Valasi, najmä z Gemera, ktorí chovali ovce a kozy. A tu sú počiatky dnešnej obce Čierny Balog. Sídlišká na Čiernom Hronci - Balogu patrili do farnosti Brezno. Najstaršia matrika slobodného kráľovského mesta Brezno, v ktorej sú Baločania evidovaní, je z roku 1656. Prvým trvalým sídlom Handelcov na Čiernom Hrone bola osada Krám, kde bol v roku 1753 postavený drevený kostolík, v ktorom účinkovali pátri piaristi z Brezna. Príchodom prisťahovalcov vznikali ďalšie osady. Postupne ich bolo 13. Dobroč bola založená okolo roku 1700 (v staroslovienčine znamená dobrá pôda, dobre sa tu darí).

bou rúbaniská a holiny. Les sa nestačil obnovovať. Preto začal s pestovaním sadeníc zo semien v záhradke, ktorú nazval škôlka. Sadenice sa následne vysádzali do lesných holín. Celkovo dal v okolí Banskej Bystrice a Brezna zalesniť 3 910 ha holín. Bol nielen lesný odborník, ale aj sociálne citiaci človek, ktorý sa napr. zasadil o zavedenie krongeltu – dnes sociálnych dávok v chorobe. Služobne to dotiahol až na cisársko-kráľovského lesmajstra lesného dištriktu, na pozíciu, ktorú v Uhorsku zastávali len šľachtici.

V osade Dobroč sa narodil Jozef Dekrét – Matejovce (12.07.1774 – 18.01.1841), významný lesnícky priekopník. Svoj bohatý život naplnil krédom „Lesy zanechať potomkom“. Už za jeho čias začalo dochádzať k pustošeniu lesov. Drevorubači a uhliari zanechávali za se-

Receptár

Pre veľkú časť obyvateľov Slovenska sú Vianoce úzko späté s vyprázaným kaprom a zemiakovým šalátom. Čo však s tými, ktorým kapor napriek všetkým možným úpravám nechutí? Ponúkame alternatívu v podobe vianočného pstruha s mandľami.

Suroviny:

4 ks stredne veľkých pstruhov, mleté čierne korenie, soľ, citrónová šťava, hladká múka, mletá červená paprika, 160 g masla, 1 dcl sladkej smotany na šľahanie, 120 g opražených mandlí, olej

Postup prípravy:

Vyčistené a umyté ryby mierne osušime papierovou servítkou alebo čistou utierkou. Zvonka aj z vnútra osolíme, okoreníme, pokvapkáme citrónovou šťavou a poprášime hladkou múkou zmiešanou s mletou červenou paprikou. Na masle pstruhov opražíme asi 5 minút z oboch strán, potom vyberieme a uchováme v teple. Do výpeku pridáme sladkú smotanu a mandle, (ktoré sme predtým olúpali a opražili na oleju so soľou) a povaríme. Pred podávaním ryby omáčkou polejeme.

Dobrá chuť

Vianočný pstruh s mandľami

Pripravil som si pre vás zaujímavé hry. Najprv si zopakujeme pranostiky, ktoré nám hovoria aké bude počasie, úroda alebo iné udalosti. Potom si zistíme ako poznáme zvieratá a stromy v našich lesoch a nakoniec si vystrihneme a nalepíme skladačku. Ak chcete získať pekný darček, napíšte mi pranostiky v správnom tvare, určite zviera a strom, vystrihnite jednotlivé diely skladačky, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladaný obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Jazvec Mišo

Váš kamarát jazvec Mišo

Pospájaj správne decembrové pranostiky. Vieš čo znamenajú?

Svätá Barbora ťahá
Od Lucie do Vianoc
Keď na Narodenie Krista pršať začne,

za štyri týždne počasie bude mračné.
sane do dvora.
každá noc má svoju moc.

Poznáš zviera a strom?

Má dlhý a hustý chvost.

Je to?

- a) Vlk dravý
- b) Líška hrdzavá
- c) Pes domáci

Okrem plodov sú všetky
časti tohto stromu
jedovaté. Je to?

- a) Agát biely
- b) Breza bradavičnatá
- c) Tis obyčajný

Moja adresa je:

jazvec Mišo
redakcia časopisu Lesník
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica

Pracovné jubileá

December 2 0 12

25 rokov

Ing. Španik Jaroslav,
pestovateľ – OZ Považská Bystrica

Fedorko Ján,
vedúci LO, LS Závadka – OZ Beňuš

35 rokov

Potanovičová Anna,
fakturant ostatných výrobkov, tovarov a služieb – OZ Prešov

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Lucký František,
vedúci LO, LS Duchonka – OZ Prievidza

Mihálik Anton,
vedúci LO, LS Nitrianske Pravno – OZ Prievidza

Ing. Porteš Rastislav,
vedúci LO, LS Nitrianske Pravno – OZ Prievidza

Grescho Koloman,
vedúci LO, LS Nitrianske Pravno – OZ Prievidza

Ing. Grinč Anton,
technik, LS Nitrianske Rudno – OZ Prievidza

Ing. Hliva Samuel,
technik, LS Beňuš – OZ Beňuš

Ing. Pekarovič Boris,
vedúci Lesníckeho skanzenu – OZ Čierny Balog

Gabík Dušan,
manipulant, ES Hronec – OZ Čierny Balog

Gotz Ján,
eferent správy pozemkov a reprivatizácie – OZ Slovenská Ľupča

Straková Alena,
účtovník – OZ Rimavská Sobota

Petrincová Vlasta,
fakturant ostatných tovarov a služieb – OZ Rimavská Sobota

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Dudon Vladimír,
vedúci LO, LS Moravany – OZ Smolenice

Žákovičová Daniela,
mzdový účtovník – OZ Smolenice

Michalka Ivan,
vedúci LO, LS Duchonka – OZ Prievidza

Madaj Pavol,
vedúci LO, LS Nitrianske Rudno – OZ Prievidza

Ing. Bartaloš Martin,
vedúci LO, LS Nitrianske Rudno – OZ Prievidza

Ing. Harár Jozef,
technik, LS Drietoma – OZ Trenčín

Turský Milan, st.,
vedúci LO, LS Rajecké Teplice – OZ Žilina
Čabaj Ján,

referent dopravy a mechanizácie – OZ Liptovský Hrádok

Ing. Košík Dušan,
vedúci ES, ES Ružomberok – OZ Liptovský Hrádok

Ing. Lubý Milan,
referent pre plán, štatistiku a controlling – OZ Slovenská Ľupča

Matej Jaroslav,
referent správy a manažmentu majetku – OZ Slovenská Ľupča

Murínčeková Zita,
finančník – OZ Rimavská Sobota

Sivok Emil,
vedúci LO, LS Brádno – Tisovec – OZ Rimavská Sobota

Putiš Dušan,
vedúci LO, LS Rimavská Sobota – OZ Rimavská Sobota

Životné jubileá

50 rokov

December 2 0 12

Ing. Matys Martin,
vedúci výrobo-technického úseku – OZ Smolenice

Ing. Chalmoviansky Ladislav,
referent TPV – OZ Prievidza

Ing. Svrček Rudolf,
vedúci LS, LS Dubodiel – OZ Trenčín

Bačík Milan,
vedúci LO, LS Dubodiel – OZ Trenčín

Hanus Ján,
vedúci LO, LS Turčianske Teplice – OZ Žilina

Ing. Gubán Milan,
referent pre plán, štatistiku a controlling – OZ Žarnovica

Ing. Mihálik Boris,
vedúci LS, LS Divín – OZ Kriváň

Ing. Bozová Magdaléna,
referent reprivatizácie – OZ Rimavská Sobota

Kleban Ladislav,
vedúci LO, LS Stropkov – OZ Vranov nad Topľou

Turcmanovičová Helena,
fakturant dreva, ostatných výrobkov, tovarov a služieb – OZ Vranov nad Topľou

60 rokov

Žiak Jozef,
manipulant, ES Topoľčianky – OZ Topoľčianky

Ing. Hudec Jozef,
vedúci ekonomiky a finančník – OZ Slovenská Ľupča

Ing. Štríc Juraj,
vedúci LS, LS Brusno – OZ Slovenská Ľupča

Ing. Krekňák Pavel,
technik operačného nasadenia LT, RSLT Banská Bystrica – OZLT BB

Rubriku spracovala Helena Turská

Životné jubileum 80 rokov

Jeseň je krásna, jeseň je dar. Hory sa oblečú do teplých zlatých farieb. V dialke sa modrejú končiare vrchov. Všetko je jasné, priezračné a čisté. Strieborné nitky babieho leta splietajú posledné lúče skúpeho slnka. Krásna je aj jeseň života.

V tomto roku sme si pripomenuli okrúhle životné jubileum nášho bývalého kolegu, pracovníka niekdajšieho Odštepného lesného závodu Banská Bystrica pána **Stanislava Strmeňa**. Kolegovia ho poznajú ako pracovitého človeka, pevného charakteru so zmyslom pre spravodlivosť. Celý život venoval práci v lesníctve. Narodil sa 31.8.1932 v Dolnom Jelenci, obec Staré Hory. Ukončil Vyššiu lesnícku školu v Banskej Štiavnici v roku 1953. Na štyri mesiace nastúpil k Čiernovážskému lesnému závodu Liptovský Hrádok ako ťažbový majster. Z tejto funkcie odišiel na vojenskú službu a po návrate už nastúpil na LS Staré Hory - poľesie Motyčky. Neskôr pracoval na poľesí Dolný Harmanec a Cenovo ako vedúci poľesia. Túto prácu vykonával až do 31.12.1974. Od 1.1.1975 nastúpil na Rozvojový lesný závod Banská Bystrica do funkcie vedúci referent pre kádrovú a personálnu prácu, kde zostal pracovať až do odchodu na starobný dôchodok dňom 31.12.1992. Je ženatý, otec dvoch synov.

Za svoju svedomitú prácu bol ocenený vyznamenaním Vynikajúci pracovník LH v roku 1975. V roku 1977 mu bola udeľená pamätná medaila k 30. Výročiu SNP.

V mene bývalých kolegov z OLZ Banská Bystrica Vám želáme, aby ste veľa rokov pobudli v zdraví a v šťastí medzi svojimi najdrahšími a medzi nami všetkými. Nech je váš život naplnený dobrým zdravím, priaznivým ovzduším a spokojnosťou. Nech je vaša jeseň života pokojná a snečná.

Milan Longauer

Kalendár akcií

24.1.2013 – 27.1.2013

Poľovníctvo a oddych

20. ročník medzinárodnej výstavy
Incheba Bratislava

24.1.2013 – 27.1.2013

Camera Slovakia

10. ročník festivalu cestovateľských filmov
Incheba Bratislava

25.01.2013 - 27.01.2013

Olympiáda poštových holubov

SLOVAKIA 2013

Agrokomplex Nitra

26.1.2013 - 27.1. 2013

Medzinárodná výstava psov

Expocenter Trenčín

27.01.2013

Burza exotov

Agrokomplex Nitra

LESY SR darovali stromčeky deťom z detských domovov už po deviatykrát

Radosť z ozdobeného stromčeka, vianočnú atmosféru a vôňu ihličia – to všetko zo sebou prináša podujatie „Stromček pod stromček“, v rámci ktorého zástupcovia š.p. LESY SR odovzdali v začiatkom decembra vyše 400 vianočných stromčekov 164 detským domovom, domovom sociálnych služieb, špeciálnym školám ako aj náhradným pestúnskym rodinám na Slovensku.

Deviaty ročník tohto podujatia oficiálne odštartoval v piatok, 7. decembra 2012, o 10:00 v Špeciálnej materskej škole a Centre špeciálno-pedagogického poradenstva pri Špeciálnej materskej škole na Kolárovej 55 v Banskej Bystrici, generálny riaditeľ š.p. LESY SR, Ľtibor Határ. Deťom priniesol do daru takmer dvojmetrový smrek obyčajný, ktorý spoločne ozdobili a rozsvietili. Deti na oplátku pre-

kvapili generálneho riaditeľa malým darčekom.

Špeciálna materská škola v Banskej Bystrici poskytuje pol-dennú a celodennú starostlivosť deťom predškolského veku so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vo veku od 3 rokov do 7 rokov. V školskom roku 2012/2013 navštevuje Špeciálnu materskú školu 35 detí.

„V mene všetkých detí Špeciálnej materskej školy Vám zo srdca ďakujeme za každoročný mikulášsky darček prostredníctvom akcie STROMČEK POD STROMČEK, vďaka ktorému nám vyčaríte úsmev na tvári a vôňa Vášho vianočného stromčeka nám po celý čas spríjemňuje spoločné chvíle v Špeciálnej materskej škole,“ povedala Lehocká.

-vr-

Špeciálna materská škola
Kollárova ulica 55, 974 05 Banská Bystrica

Ďakujeme!

V mene všetkých detí špeciálnej materskej školy vám zo srdca ďakujeme za každoročný mikulášsky darček prostredníctvom akcie „Stromček pod stromček“

Vďaka ktorému nám vyčaríte úsmev na tvári a vôňa vášho vianočného stromčeka nám po celý čas spríjemňuje spoločné chvíle v špeciálnej materskej škole.

